

REVISJON
AV
REGLER FOR
GOD ADVOKATSKIKK

**INNSTILLING AVGITT AV DEN NORSKE ADVOKATFORENINGS
ETIKKUTVALG OKTOBER 2000**

Advokatforeningens Etikkomitei legger herved frem sin innstilling om revisjon av Regler for god advokatskikk. Innstillingen er enstemmig. Utvalget skal bemerke:

1. Bakgrunnen for revisjonsarbeidet

De nåværende etiske regler fikk sitt grunnleggende innhold fastlagt ved vedtak i DNAs representantskap i juni 1991. De regler som da ble vedtatt, var utformet etter mønster av de den gang nye europeiske regler, CCBE Code of Conduct, vedtatt i 1988. Det ble ansett som en vesentlig fordel at våre interne regler var så like som mulig de regler som gjaldt for advokatvirksomhet over landegrenser ("cross border practice").

Helt identiske var imidlertid de to regelsett ikke, og avvikene ble noe flere ved de endringer som senere er blitt vedtatt, særlig da reglene, som ble fastsatt som ledd i den nye disiplinærordning for advokater ved kongelig resolusjon i 1996.

Den europeiske advokatorganisasjon, CCBE, reviderte reglene i Code of Conduct og vedtok en revidert versjon i 1998. Dette ga foranledningen til Etikkomiteiets gjennomgang av de nye regler for å vurdere om tilsvarende endringer burde gjøres i våre nåværende etiske regler. Resultatet av denne vurdering fremlegges ved denne innstilling.

2. Den Norske Advokatforenings forpliktelser overfor CCBE

Som medlem av CCBE er DNA forpliktet til å sørge for at DNAs medlemmer retter seg etter CCBE Code of Conduct når de driver advokatvirksomhet over landegrensene til andre medlemmer av CCBE.

Den formelle forpliktelse er å vedta CCBE Code of Conduct som bindende for DNAs medlemmer når de utøver "cross border practice". Dette har DNAs representantskap gjort på representantskapsmøtet i juni 1999. Dernest må DNA følge opp brudd på Code of Conduct disiplinært. Alle medlemmer har fått utsendt en norsk oversettelse av Code of Conduct, jfr. nedenfor. DNA har derfor oppfylt sine forpliktelser overfor CCBE.

DNA har ingen forpliktelse til å gjøre sine nasjonale etiske regler identiske med CCBE Code of Conduct. Så langt som man gikk i 1991, behøver således ikke DNA gå, selv om det kan være hensiktsmessig. DNA har imidlertid ved å akseptere CCBE Code of Conduct art. 1.3 erklært seg innforstått med at CCBE-reglene gir uttrykk for en felles europeisk oppfatning m.h.t. advokatetikk. Videre har DNA forpliktet seg til å ta CCBE Code of Conduct "into account" når våre egne regler revideres. Dersom man, etter å ha tatt CCBE-reglenes løsning i betraktning, kommer til at en annen løsning er bedre, står DNA fritt til å velge den andre løsning.

3. Etikkutvalgets vurdering

Etikkutvalgets forslag til endringer av de nåværende regler kan stort sett deles inn i fire kategorier.

For det første gjelder det endringer i CCBEs Code of Conduct som utvalget mener bør gjennomføres også i våre interne etiske regler.

For det andre gjelder det hva som kan kalles en opprydding. Visse bestemmelser fra den gamle Code of Conduct var ikke blitt inkludert i våre nåværende regler. Når de ble gjentatt i den nye Code of Conduct, er de foreslått inntatt i de nye etiske regler hvis de ellers passer der. Visse formuleringer i de nåværende norske regler beror på en dårlig oversettelse av den tidligere Code of Conduct. Også den norske oversettelsen av den nye Code of Conduct er på enkelte steder utilfredsstillende. Etikkutvalget har her søkt å bringe den norske tekst så nær den engelskspråklige tekst som mulig, når reglene ellers passer inn.

For det tredje har Etikkutvalget behandlet noen regelkategorier der det er en begrunnet forskjell mellom CCBE Code of Conduct og våre nåværende regler. Her er spørsmålet om en slik forskjell skal beholdes eller fjernes. Det er særlig grunn til å nevne reglene om interessekonflikter (pkt. 3.2). På dette punkt forelå det en forskjell mellom den gamle CCBE Code of Conduct og våre nåværende regler. Etikkutvalget foreslår etter en grundig vurdering at forskjellen utvides og utdypes for å få frem en adekvat regel om interessekonflikter. Det finnes visse regler i den nye Code of Conduct som i lang tid har vært forbudt i mange av

CCBEs medlemsland, som for eksempel utgangspunktet om reklameforbud i art. 2.6 og regelen om krav om oppgjør fra den tidligere advokat ved advokatskifte, art. 5.6. Det førstnevnte er eksempel på at vi har et begrunnet ønske om en annen regel, mens de sistnevnte er regler vi ikke har anledning til å ha.

Endelig, og for det fjerde har Etiklutvalget utarbeidet forslag som DNA spesifikt har bedt om, selv om det ligger utenfor mandatet om å vurdere endringsbehov etter revisjonen av CCBE Code of Conduct. Her nevnes særlig konkrete regler som behandler spørsmålet om aksjer (og andre eierparter) som salær.

4. Etiklutvalgets anbefaling

Etiklutvalget anbefaler at de etiske regler som her foreslås vedtas som nye regler for god advokatskikk for Den Norske Advokatforening.

Vi foreslår også at det bestilles en ny norsk oversettelse av den siste CCBE Code of Conduct.

Oslo, 6. oktober 2000

Haakon I. Haraldsen
(sign)

Marit Eggen
(sign)

Just Finne
(sign)

Nils Moe
(sign)

Helge Jakob Kolrud
(sign)

Tore Welde
(sign)

INNHold

Side

REGLER FOR GOD ADVOKATSKIKK

1. INNLEDNING

Pkt. 1.1	Reglenes formål	7
Pkt. 1.2	Advokatens oppgave	8
Pkt. 1.3	Advokatens opptreden	10

2. ALMINNELIGE PRINSIPPER

Pkt. 2.1	Uavhengighet	12
Pkt. 2.2	Tillitsforhold	18
Pkt. 2.3	Taushetsplikt – diskresjonsplikt	19
Pkt. 2.4	Advokaters reklame og forhold til media	25

3. FORHOLDET TIL KLIENTEN

Pkt. 3.1	Aksept og avslutning av oppdrag	27
Pkt. 3.2	Interessekonflikter	34
Pkt. 3.3	Salærberegning	43
Pkt. 3.4	Retts hjelpordningen	47
Pkt. 3.5	Klientmidler	48
Pkt. 3.6	Ansvarsforsikring for advokaten	52

4. ADVOKATENS FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG OFFENTLIGE MYNDIGHETER

Pkt. 4.1	54
Pkt. 4.2	56
Pkt. 4.3	58
Pkt. 4.4	59
Pkt. 4.5	60
Pkt. 4.6	61
Pkt. 4.7	62
Pkt. 4.8	63

5. FORHOLDET MELLOM ADVOKATER

Pkt. 5.1	64
----------	----

Pkt. 5.2	65
Pkt. 5.3	66
Pkt. 5.4	67
Pkt. 5.5	69
Pkt. 5.6	70
Pkt. 5.7	71

CCBE CODE OF CONDUCT

Pkt. 5.2 (Samarbeid mellom advokater i forskjellige medlemsland) og pkt. 5.3 (Korrespondanse mellom advokater)	72
Pkt. 5.6 (Skifte av advokat)	73
Pkt. 5.7 (Ansvar for honorar)	74

REGLER FOR ADVOKATVIRKSOMHET OVER LANDEGRENSENE

Pkt. 6.1 (Forholdet til CCBE Code of Conduct)	75
---	----

UTKAST TIL REGLER FOR GOD ADVOKATSKIKK

SAMMENLIGNING MELLOM GJELDENE REGLER OG ETIKKUTVALGETS FORSLAG	85
---	----

1. INNLEDNING

Reglenes punkt 1.1

Nåværende norsk regel:

1.1 Reglenes formål

Regler for god advokatskikk har som formål å sikre at advokatvirksomhet utføres etter etiske prinsipper som er grunnlag for advokatens virke i alle siviliserte rettssamfunn. Brudd på reglene er grunnlag for disiplinære følger for advokaten.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

1.1 Advokatens funksjon i samfunnet

I et samfunn basert på rettsstatens idé oppfyller advokaten en spesiell rolle. Hans oppgave går utover en forsvarlig utførelse av det han er pålagt å gjøre så langt loven tillater det. En advokat må arbeide i rettferdighetens tjeneste og samtidig hjelpe dem hvis rettigheter han har fått i oppdrag å hevde og forsvare. Det er hans plikt ikke bare å opptre som klientens prosessfullmektig, men også å tjene som hans rådgiver.

Advokatens funksjon pålegger ham derfor en rekke juridiske og moralske forpliktelser (som til dels kan synes å stå i strid med hverandre) overfor

- *klienten;*
- *domstolene og andre myndigheter som advokaten står overfor i klientens interesse eller på hans vegne;*
- *advokatyrrket i alminnelighet og det enkelte medlem i særdeleshed; og*

almenheten som er avhengig av at det finnes et fritt og uavhengig yrke, forenet i respekten for regler utarbeidet av yrket selv, som et vesentlig middel til å sikre menneskerettighetene overfor statsmakten og andre samfunnsinteresser.

KOMMENTAR:

Selv om CCBEs ”fortale” inneholder mange gode momenter, er den noe fremmedartet utformet sammenlignet med den mer nøkterne form den nåværende norske regel har. Det som inneholdes i CCBEs pkt. 1.1 er reflektert (delvis) i så vel pkt. 1.1 som pkt. 1.2 i de norske regler. De må derfor her sees i sammenheng. Selv om den norske utforming nok utelater en del poenger som CCBE har, bør her den norske formulering beholdes som den er.

Reglenes punkt 1.2

Nåværende norsk regel:

1.2 Advokatens oppgave

En advokats oppgave er å fremme rett og hindre urett.

Advokaten plikter innenfor lovens ramme og etter beste evne å ivareta sine klienters interesser. Det skal skje uten tanke på personlig fordel eller risiko, politisk oppfatning, rase, religion eller utenforliggende hensyn.

Advokaten bør ikke identifisere seg med sin klient og har krav på ikke å bli identifisert med de standpunkter han forfekter for sin klient og de interesser klienten har.

Advokaten plikter både å være rådgiver og talsmann for sin klient.

Advokaten avgjør selv om han vil påta seg et oppdrag.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

1.2 Arten av regler for god advokatskikk

1.2.1 *Reglene for god advokatskikk tar sikte på, ved at de frivillig godtas av dem de skal gjelde, å sørge for at advokaten opptrer forsvarlig i utøvelsen av de funksjonene som anerkjennes som vesentlige i alle siviliserte samfunn. Unnlater advokaten å overholde disse reglene, må dette i siste omgang føre til disiplinære sanksjoner.*

1.2.2 *Reglene for den enkelte advokatforening er et resultat av dens egne tradisjoner. De er tilpasset organisasjonen og aktivitetsområdet til yrket i vedkommende medlemsland, dets rettslige og administrative rutiner og dets nasjonale lovgivning. Det er hverken mulig eller ønskelig å ta disse reglene ut av sin referanseramme eller vedta en alminnelig anvendelse av regler som etter sin art ikke er egnet til det.*

Reglene for den enkelte advokatforening er likevel basert på de samme verdier og gir i de fleste tilfeller uttrykk for et felles grunnlag.

KOMMENTAR:

Som ovenfor nevnt må pkt. 1.1 og 1.2 i de norske regler sees i sammenheng ved sammenligning med CCBE Code pkt. 1.1. Ved sammenligningen må imidlertid også 1.2.1 i CCBE Code of Conduct dras inn. Slik de norske regler er utformet, dekker de langt på vei meningsinnholdet i CCBEs regler i pkt. 1.1 og 1.2.1. Med mindre man ønsker en mer ordrett

oversettelse, og det er det for så vidt gjelder disse ”fortale”-pregede bestemmelser neppe grunn til, kan de norske tilsvarende regler meget vel forbli i den form de har.

CCBE Code of Conduct har i pkt. 1.2.2 en regel som utelukkende er rettet mot CCBEs transnasjonale karakter. Den bør av gode grunner ikke reflekteres i en norsk nasjonal tekst.

Reglenes punkt 1.3

Nåværende norsk regel:

1.3 Advokatens opptreden

En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt. Advokaten må unngå en opptreden som er egnet til å skade standens og yrkets anseelse.

De øvrige punkter under CCBE Code of Conduct pkt. 1 (oversatt):

1.3 Advokatens funksjon i samfunnet

1.3.1 Den stadig nærmere integrasjon innen den Europeiske Union og det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet og den tiltagende internasjonale virksomhet blant advokater innen det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet har gjort det nødvendig, i almenhetens interesse, å utarbeide felles regler som kan komme til anvendelse på alle advokater fra det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet uansett hvilken advokatforening de tilhører, når det gjelder deres internasjonale praksis. Et spesielt formål med disse reglene er å redusere vanskelighetene ved å måtte anvende et dobbelt regelsett, slik det fremgår av artikkel 4 i EU-direktiv 77/249 av 22. mars 1977.

1.3.2 Organisasjonene som representerer advokatyret gjennom CCBE foreslår at reglene, kodifisert i følgende artikler:

- for tiden anerkjennes som uttrykk for et konsensus hos samtlige advokatforeninger i den Europeiske Union og det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet;*
- snarest mulig vedtas å være rettskraftig når det gjelder advokatenes internasjonale virksomhet innen den Europeiske Union og det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet;*
- tas i betraktning ved alle endringer i nasjonale regler om god advokatskikk med sikte på en gradvis tilnærming.*

De gir videre uttrykk for ønsket om at de nasjonale reglene for god advokatskikk så vidt mulig fortolkes og anvendes på en måte som samsvarer med CCBE-reglene.

1.4 Bestemmelsenes personlig rekkevidde

Reglene nedenfor kommer til anvendelse på advokater i den Europeiske Union og det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet slik de defineres i Direktiv 77/249 av 22. mars 1977.

1.5 Bestemmelsenes saklige rekkevidde

Mens man tilstreber en gradvis tilnærming mellom reglene for god advokatskikk i de forskjellige medlemslandene, skal følgende regler gjelde for advokatens internasjonale virksomhet innen den Europeiske Union og det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet. Internasjonal virksomhet betyr:

- (a) All yrkesmessig kontakt med advokater i andre medlemsland enn hans eget; og*
- (b) yrkesvirksomheten til en advokat i et annet medlemsland enn hans eget; uansett om advokaten fysisk er tilstede der.*

1.6 Definisjoner

I disse bestemmelsene skal følgende uttrykk bety:

"Hjemland" betyr medlemslandet til advokatforeningen som advokaten tilhører.

"Vertsland" betyr et annet medlemsland hvor advokaten driver internasjonal virksomhet.

"Kompetent myndighet" betyr vedkommende medlemslands profesjonelle organisasjon(er) eller myndighet(er) som er ansvarlig for å vedta regler om god advokatskikk og utøve disiplinærtiltak overfor advokater.

KOMMENTAR:

Den norske regel i pkt. 1.3 har ikke noen tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct pkt. 1. Den norske regel anses hos oss som en viktig generell regel. Den bør ubetinget beholdes i sin nåværende form.

Bestemmelsene i CCBE Code of Conduct pkt. 1.3, 1.4, 1.5 og 1.6 kan generelt anses som retningslinjer for anvendelsen av reglene på internasjonal advokatpraksis innenfor EU/EØS-området. Det er neppe grunn til å innlemme disse regler i norske etiske regler.

På ett punkt bør det likevel diskuteres hvorvidt man i de norske regler skal gjengi CCBE-reglene. Det gjelder CCBE-reglenes pkt. 1.3.2, særlig siste "bullit point" og siste avsnitt. Det førstnevnte er en forpliktelse, som vi er i ferd med å følge og det annet et ønske. Skal dette med, bør det nok skje i innledningen til våre regler. Men nødvendig er det ikke, og Etikktutvalget fremmer intet forslag om at disse bestemmelsene skal inntas i de norske reglene.

2. ALMINNELIGE PRINSIPPER

Reglenes punkt 2.1

Nåværende norske regler:

2.1 Uavhengighet

2.1.1 For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra.

2.1.2 En advokat må ikke påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan komme i konflikt med klientens interesser eller ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.

En advokat må ikke gjøre seg økonomisk interessert i utfallet av et oppdrag ved at klientens krav eller en del av dette overtas av advokaten. Advokaten må ikke påta seg kausjon for klienten. En advokat som representerer egne økonomiske interesser helt eller delvis - plikter å gjøre sine medkontrahenter og andre interesserte oppmerksom på dette.

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct (oversatt):

2.1 Uavhengighet

2.1.1 De mange pliktene som en advokat må oppfylle nødvendiggjør hans absolutte uavhengighet, frihet fra all annen innflytelse, især innflytelse som måtte oppstå fra hans personlige interesser eller ytre påvirkning. Slik uavhengighet er like nødvendig for tilliten til en rettferdig saksgang som en upartisk holdning hos dommeren. En advokat må derfor unngå ethvert inngrep i sin uavhengighet og være nøye med ikke å tøy sin profesjonelle standard for å tekkes sin klient, retten eller tredjemann.

2.1.2 Denne uavhengighet er nødvendig både utenfor tvist og i søksmål. Råd som en advokat gir sin klient er verdiløst dersom han gir det kun for å innnynde seg, fremme sine personlige interesser eller som følge av ytre påvirkning.

KOMMENTAR:

1. Pkt. 2.1 i CCBE-reglene ble ikke endret ved revisjonen i 1998.

De norske regler, i likhet med CCBE-reglene, fremhever kravet til uavhengighet som et overordnet og viktig prinsipp. Pkt. 2.1.1 i CCBE-reglene har imidlertid mer utfyllende tekst enn det de norske regler har.

For å bringe pkt. 2.1.1 i de norske reglene mer i samsvar med pkt. 2.1.1 i CCBE-reglene, vil Etiklutvalget foreslå at pkt. 2.1.1 gis et tillegg tilsvarende annet og tredje punktum i pkt. 2.1.1 i CCBE-reglene. Man vil da i tillegg få frem at kravet til uavhengighet også innebærer at advokaten må ha en uavhengig stilling i forhold til klienten, jfr. siste punktum i pkt. 2.1.1 i CCBE-reglene.

Etiklutvalget vil på denne bakgrunn foreslå at de norske reglenes pkt. 2.1.1 får en tilføyelse, slik at bestemmelsen i sin helhet vil lyde slik:

For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra. Det er like nødvendig for tilliten til rettssystemet at advokaten er uavhengig som at dommeren er upartisk. Advokaten må derfor unngå at hans uavhengighet svekkes, og han må ikke gå på akkord med sin profesjonelle standard for å tekkes sin klient, retten eller tredjemann.

Etiklutvalget kan ikke i tillegg til dette se noe behov for å innta en bestemmelse tilsvarende pkt. 2.1.2 i CCBE-reglene.

2. Det er et grunnleggende prinsipp for advokaters virksomhet at advokaten skal være ubundet av andre hensyn enn hensynet til sin egen klient. At advokaten er uavhengig, er en nødvendig forutsetning for at advokaten skal kunne oppfylle det som er hans fremste oppgave: Å fremme rett og hindre urett og etter beste evne og innenfor lovens rammer ivareta sine klienters interesser, jfr. pkt. 1.2 i reglene for god advokatskikk.

Prinsippet om advokatens uavhengighet har sin begrunnelse først og fremst i hensynet til klienten. Skal advokaten kunne yte sin klient den best mulige bistand, må han være ubundet av andre hensyn, slik at han fritt og uavhengig kan rådgi og bistå sin klient.

Har advokaten andre hensyn eller interesser i saken enn hensynet til klienten, vil det kunne påvirke advokatens evne til å opptre som en objektiv rådgiver for klienten, og det kan oppstå situasjoner hvor advokatens interesser kommer i konflikt med klientens interesser eller ønsker. Dessuten er advokaten i sitt arbeid avhengig av tillit – både i forhold til sin klient, rettsapparatet og samfunnet for øvrig. En forutsetning for tillit er at advokaten er uavhengig, slik at det ikke kan oppstå tvil om at advokaten ikke ivaretar andre interesser enn klientens interesser og at advokaten opptrer innenfor lovens rammer.

Etikkutvalget anser det som viktig at kravet til advokatens uavhengighet ikke svekkes. På bakgrunn av utviklingstrekk som man har sett innen advokatbransjen i den senere tid, foreslår Etikkutvalget tre nye bestemmelser som alle dreier seg om advokatens uavhengige stilling. Utvalgets forslag, som altså ikke er foranlediget av revisjonen av CCB-reglene, gjelder tilfeller hvor advokaten har en eierinteresse i klienten (jfr. avsnitt 3 nedenfor), organisering av advokaters virksomhet (jfr. avsnitt 4 nedenfor) og advokaters adgang til å motta salær i form av aksjer eller andre eierandeler i selskap (jfr. kommentarene til reglenes pkt. 3.3 nedenfor).

3. Som det fremgår av utvalgets kommentarer ovenfor, vil det foreslåtte tillegg til nåværende pkt. 2.1.1 i de norske regler fremheve klarere at advokaten også må ha en uavhengig stilling i forhold til klienten. I den senere tid har spørsmål som gjelder økonomiske bindinger mellom advokat og klient fått fornyet aktualitet, jfr. diskusjonen om advokaters adgang til å motta oppgjør for tjenester i form av aksjer. Særlig praktisk er spørsmålet om advokaten kan eller bør påta seg et oppdrag for et selskap hvor advokaten har eller vil få eierinteresser. Det er i pkt. 2.1.2 i de norske etiske regler presisert at en advokat ikke må påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan "ha innflytelse på hans uavhengige stilling som advokat". Den grunnregel som denne bestemmelse gir uttrykk for, vil også gjelde i tilfeller hvor advokaten har eierinteresser i klienten. Er advokatens eierinteresser betydelige og utfallet av oppdraget vil ha stor økonomisk betydning for klienten, vil advokaten ha en egen økonomisk interesse i utfallet av saken som vil kunne påvirke advokatens råd og handlinger. I slike tilfeller må advokatens tilknytning til klienten medføre at han ikke kan påta seg oppdraget.

Selv om det i og for seg følger av nåværende pkt. 2.1.2 første ledd i de norske reglene at advokaten ikke fritt og ubegrenset kan påta seg oppdrag for et selskap hvor han har eierinteresser, kan det likevel være behov for å presisere dette særskilt i en egen bestemmelse i reglene for god advokatskikk. Problemstillingen forekommer ofte i praksis, og en slik presisering vil gjøre det klart at prinsippet om advokatens uavhengighet også gjelder i disse tilfellene. En særbestemmelse om dette vil dessuten føre til at advokatene får en sterkere oppfordring til å tenke gjennom problemstillingen før man påtar seg oppdrag for et selskap hvor man har eierinteresser.

Etikkutvalget har utarbeidet følgende forslag til bestemmelse, som kan inntas som et nytt annet ledd under pkt. 2.1.2 i de norske reglene:

En advokat må ikke påta seg oppdrag som gjelder et selskap hvor advokaten har eller vil kunne få eierinteresser hvis hans stilling som fri og uavhengig advokat vil kunne bli påvirket av eierinteressene.

4. Etter Etikkutvalgets oppfatning kan det være ønskelig å innta i de norske etiske regler en bestemmelse om uavhengighet i pkt. 2 som retter seg mot organisering av advokatens virksomhet. Grunnen til dette er den senere tids utvikling som har vist at advokatvirksomheten organiseres på nye måter og at nye samarbeidskonstellasjoner vokser frem både nasjonalt og internasjonalt. Det er grunn til å tro at denne utviklingen, ikke minst over landegrensene, vil forsette. Dette har sammenheng både med den generelle samfunnsmessige utvikling og en endret markedssituasjon for advokatene med skjerpet konkurranse. Prinsippet om advokatens uavhengighet kan da lett komme i bakgrunnen i advokatenes bestrebelser på å tilpasse seg de endringer som finner sted. En bestemmelse om uavhengighet som retter seg mot advokatens organisering av sin virksomhet, kan motvirke dette og skape økt bevissthet om at hensynet til advokatens uavhengige stilling må ivaretas.

En bestemmelse som regulerer organisering av advokatens virksomhet, må særlig ivareta advokatens uavhengighet i to relasjoner. For det første må det fremgå at advokaten ikke ved avtaler eller på annen måte kan organisere sin virksomhet på en måte som medfører begrensninger i advokatens muligheter for å bistå klienten på beste måte. Særlig viktig er det at advokaten ved inngåelse av avtaler om samarbeid med

andre advokater eller profesjoner, ikke binder seg til et eksklusivt samarbeid slik at advokaten hvis det i saken er behov for andres bistand, ikke fritt kan velge ut fra klientens interesser hvem han skal henvende seg til. Dernest må det følge av bestemmelsen at advokaten ikke kan inngå avtaler om samarbeid med andre, som medfører at han ikke har den nødvendige uavhengighet i forhold til oppdrag og klienter han får som følge av samarbeidet. Advokaten må sørge for at han har den nødvendige uavhengighet både når det gjelder spørsmålet om han skal påta seg oppdraget og hvorledes oppdraget skal utføres.

Utvalget vil foreslå at pkt. 2.1 i de norske regler suppleres med en bestemmelse om organisering av advokatens virksomhet. Ordlyden foreslås lik den tekst som ble foreslått i ad hoc-utvalgets innstilling fra 1999 og som lød slik:

En advokat må ikke organisere sin virksomhet på en måte som medfører at han ikke fritt og uavhengig kan rådgi og bistå sine klienter eller slik at hans uavhengighet på annen måte blir svekket.

5. Etter Etikikutvalgets forslag vil pkt. 2.1 i reglene for god advokatskikk få følgende ordlyd (endringer i kursiv):

2.1 Uavhengighet

- 2.1.1 For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra. *Det er like nødvendig for tilliten til rettssystemet at advokaten er uavhengig som at dommeren er upartisk.*

Advokaten må derfor unngå at hans uavhengighet svekkes, og han må ikke gå på akkord med sin profesjonelle standard for å tekkes sin klient, retten eller tredjemann.

- 2.1.2 En advokat må ikke påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan komme i konflikt med klientens interesser eller ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.

En advokat må ikke påta seg oppdrag som gjelder et selskap hvor advokaten har eller vil kunne få eierinteresser hvis hans stilling som fri og uavhengig advokat vil kunne bli påvirket av eierinteressene.

En advokat må ikke gjøre seg økonomisk interessert i utfallet av et oppdrag ved at klientens krav eller en del av dette overtas av advokaten. Advokaten må ikke påta seg kausjon for klienten. En advokat som representerer egne økonomiske interesser, helt eller delvis, plikter å gjøre sine medkontrahenter og andre interesserte oppmerksom på dette.

2.1.3 En advokat må ikke organisere sin virksomhet på en måte som medfører at han ikke fritt og uavhengig kan rådggi og bistå sine klienter eller slik at hans uavhengighet på annen måte blir svekket.

Reglenes punkt 2.2

Nåværende norsk regel:

2.2. Tillitsforhold

I sin virksomhet er advokaten avhengig av tillit som bare kan oppnås når advokatens hederlighet og integritet er hevet over tvil.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

2.2 Tillit og personlig integritet

Et tillitsforhold kan bare eksistere dersom advokatens personlige rettskaffenhet, ærlighet og integritet er hevet over tvil. For advokaten er disse tradisjonelle dydene en del av hans yrkesforpliktelser.

KOMMENTAR:

Den norske regel dekker innholdsmessig det som er uttrykt i pkt. 2.2 i CCBE-reglene.

Etikkutvalget ser ingen grunn til å endre den mer nøkterne norske formulering og foreslår derfor ingen endringer når det gjelder dette punkt.

Reglenes punkt 2.3

Nåværende norsk regel:

2.3 Taushetsplikt – diskresjonsplikt

En advokat er overensstemmende med lovgivningens bestemmelser pliktig til å iakta taushet om forhold som er betrodd advokaten.

Opplysninger advokaten får i sitt virke som advokat skal behandles med diskresjon også når de ikke omfattes av hans rettslige taushetsplikt. Diskresjonsplikten er ikke tidsbegrenset.

Samme plikt skal innskjerpes overfor kompanjonger, personale og enhver person som er engasjert av advokaten i forbindelse med hans advokatvirksomhet.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

2.3 Fortrolighet

2.3.1 *En vesentlig side ved advokatens arbeide er å høre klienten fortelle ham ting som klienten ikke ville fortelle andre, og at han mottar opplysninger på basis av fortrolighet. Uten trygghet for at opplysningene behandles fortrolig kan det ikke være tillit. Fortrolig behandling er derfor en primær og grunnleggende rett og plikt for advokaten.*

Advokatens fortrolighetsplikt fremmer rettspleien så vel som klientens interesser. Den har derfor krav på spesiell beskyttelse fra statens side.

2.3.2 *Advokaten skal sørge for at alle opplysninger han blir kjent med i sin yrkesvirksomhet behandles fortrolig.*

2.3.3 *Fortrolighetsplikten er ikke tidsbegrenset.*

2.3.4 *Advokaten skal pålegge sine fullmektiger og personale og andre han har engasjert i utførelsen av yrket, å oppfylle samme fortrolighetsplikt.*

KOMMENTAR:

1. De norske reglene har ingen bestemmelse tilsvarende punkt 2.3.1 i CCBE-reglene.

Første ledd i punkt 2.3.1 i CCBE-reglene ble ikke endret ved revisjonen i 1998.

Derimot ble et nytt annet ledd føyet til. Grunnen til dette var et ønske om ytterligere å understreke betydningen og viktigheten av advokatens taushetsplikt og fremheve pliktens samfunnsmessige betydning i forhold til rettspleien. Dette ønske må sees på bakgrunn av de mange forsøk på innhugg i taushetsplikten som i den senere tid er blitt gjort i de vest-europeiske land utifra i og for seg aktverdige formål som bekjempelse av organisert kriminalitet, hvitvasking av penger, narkotikaforbrytelser, incest osv. Selv om slike forsøk på beskjæring av taushetsplikten må bekjempes gjennom politiske kanaler, antas det at en bestemmelse som pkt. 2.3.1 i CCBE-reglene vil høyne bevisstheten om de prinsipielt viktige sidene ved advokatens taushetsplikt og således bidra til at debatten finner sted på et grunnlag hvor de prinsipielle spørsmål kommer i fokus.

Også i Norge opplever man forsøk på beskjæring av taushetsplikten, og man kan ikke se bort fra det vil være et økende press fra politisk og annet hold for å uthule taushetsplikten ved stadig flere unntak. Dette kan tale for at vi også i våre etiske regler bør ha en bestemmelse tilsvarende pkt. 2.3.1 i CCBE-reglene. Dessuten vil man gjennom en slik regel få fastslått at taushetsplikten også innebærer en rett for advokaten.

På denne bakgrunn vil Etikkutvalget foreslå at følgende inntas som en innledende bestemmelse under pkt. 2.3:

Det er av sentral betydning for advokatens virksomhet at klienter og andre kan gi advokaten opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre. Advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig, er en nødvendig forutsetning for tillit og er således en grunnleggende og overordnet rett og plikt for advokaten.

Advokatens plikt til å bevare taushet om opplysninger han mottar, fremmer rettspleien så vel som klientens interesser og har derfor krav på en særlig beskyttelse fra statens side.

2. De norske bestemmelser skiller mellom den lovbestemte taushetsplikten som advokaten har og advokatens diskresjonsplikt. Taushetsplikten er regulert i

lovgivningen. Diskresjonsplikten, som gjelder opplysninger som ikke er omfattet av den lovbestemte taushetsplikt, er fastsatt i pkt. 2.3 annet ledd i de etiske regler.

Diskresjonsplikten er mindre absolutt enn taushetsplikten. Advokaten står her friere til selv å vurdere om og i hvilken grad han skal gå ut med opplysninger, men må som følge av kravet til diskresjon treffe sin beslutning om utlevering av opplysninger på grunnlag av et forsvarlig skjønn hvor opplysningenes art, hvem opplysningene gjelder, formålet med utleveringen og måten dette vil skje på, vil være sentrale momenter.

Etter Etiklutvalgets oppfatning vil det være hensiktsmessig å beholde den nåværende systematikk, slik at man fortsatt i de etiske regler skiller mellom den lovbestemte taushetsplikt og diskresjonsplikten. Utvalget vil imidlertid foreslå at det gjøres enkelte endringer av formuleringsmessig art i de norske reglers pkt. 2.3 første og annet ledd.

En generell endring utvalget vil foreslå er at uttrykk som ”med diskresjon” og ”diskresjonsplikt” erstattes av ord som ”fortrolig” og ”fortrolighetsplikt”. Ordet ”diskresjon” benyttes i alminnelig språkbruk i dag fortrinnsvis som en betegnelse på den måte man opptrer på (Tanums store ordbok: ”forsiktighet, takt, taktfull opptreden”). Bruk av ordet ”fortrolig” gir etter utvalgets mening et bedre og mer presist uttrykk for hva som er advokatens plikter i den sammenheng det her gjelder.

Første ledd i pkt 2.3 viser til ”lovgivningens bestemmelser”. Dette er for det første straffeloven § 144 og bestemmelsene i prosesslovgivningen som regulerer forholdet mellom taushetsplikten og vitneplikten (jfr. strpl. § 119 og tvml. § 205). I tillegg er det en rekke særbestemmelser om taushetsplikt i spesiallovgivningen, som har stor praktisk betydning for advokater, selv om de også gjelder for andre. Slike bestemmelser er for eksempel eiendomsmeglingsloven § 5-1, konkursloven § 160 og forvaltningsloven § 13 b. For privatansatte advokater kan det også gjelde særlige taushetspliktsbestemmelser, for eksempel forretningsbankloven § 18.

Utformingen av nåværende pkt. 2.3 første ledd er blitt kritisert fordi den bare viser til forhold som er ”betrodd” advokaten (jfr. Knut Svalheim: Advokaters taushetsplikt, Universitetsforlaget 1996, side 33). Denne formulering er dekkende i forhold til straffeloven § 144, som gjelder ”hemmeligheter” som advokaten er blitt ”betrodd i

stillings medfør". Andre bestemmelser om taushetsplikt derimot knytter ikke plikten opp til betrodde hemmeligheter, men til opplysninger som man er blitt kjent med eller fått kunnskap om. For å unngå eventuell uklarhet, vil Etikkutvalget foreslå at første ledd gis en mer generell utforming, slik at det vises til den lovbestemte taushetsplikten uten spesielt å nevne forhold som er "betrodd" advokaten, jfr. avsnitt 4 nedenfor.

Bestemmelsen om diskresjonsplikt i de norske reglers pkt. 2.3 annet ledd viser til opplysninger som advokaten "får" i sitt virke. Punkt 2.3.2 i CCBE-reglene gjelder opplysninger advokaten "blir kjent med" i sin virksomhet. Før revisjonen i 1998 gjaldt pkt. 2.3.2 i CCBE-reglene opplysninger som var mottatt av advokaten ("received by him"). Dette ble ved revisjonen i 1998 endret til "all information that becomes known to him" da man mente at den tidligere bestemmelse innebar en uønsket begrensning av de opplysninger som var omfattet av fortrolighetsplikten. Det ble i den forbindelse påpekt at fortrolighetsplikten også innebar en beskyttelse av advokatens interesser og at det i det enkelte tilfelle kunne være vanskelig å trekke grensen mellom opplysninger som advokaten har mottatt og opplysninger han har fått på annen måte.

I samsvar med den revisjonen som har funnet sted av CCBE-reglene på dette punkt, vil Etikkutvalget foreslå at uttrykket "får" i de norske reglers pkt. 2.3 annet ledd erstattes av "blir kjent med", jfr. avsnitt 4 nedenfor.

Da reglene for god advokatskikk nå er fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon i medhold av domstoloven, vil utvalget, for å unngå uklarhet, foreslå at uttrykket "rettslige taushetsplikt" i pkt. 2.3 annet ledd erstattes med "lovbestemte taushetsplikt".

3. Pkt. 2.3.4 i CCBE-reglene ble ikke endret ved revisjonen i 1998. Pkt. 2.3 tredje ledd i de norske reglene bygger på en oversettelse av den engelske tekst som lyder:

"A lawyer shall require his associates and staff and anyone engaged by him in the course of providing professional services to observe the same obligation of confidentiality."

Som det fremgår er ordet "associates" blitt oversatt med "kompanjonger". Dette er ikke dekkende da "associates" i denne sammenheng er hva vi vil kalle

”advokatfullmektiger”. Etikkutvalget foreslår derfor at de norske reglers pkt. 2.3 tredje ledd rettes slik at ordet ”kompanjonger” erstattes av ”fullmektiger”. Det kan ikke i tillegg være noe behov for å ha med en bestemmelse som pålegger advokaten å innskjerpe taushetsplikten og fortrolighetsplikten overfor advokatens kompanjonger da disse har en selvstendig plikt til å kjenne disse reglene. Advokatfullmektiger og andre som ansettes på et advokatkontor, kan imidlertid ikke forutsettes å ha slik kjennskap når de blir ansatt.

Etikkutvalget vil dessuten foreslå at pkt. 2.3 tredje ledd i de norske reglene omformes noe slik at ordlyden også ellers blir en mer direkte oversettelse av den tilsvarende bestemmelse i CCBE-reglene, jfr. under avsnitt 4 nedenfor.

For øvrig vil Etikkutvalget påpeke at tredje ledd i pkt. 2.3 ikke bare gjelder personer som ansettes av advokaten, men også andre som får tilgang til advokatens kontor eller tekniske hjelpemidler, for eksempel personer som yter konsulenthjelp eller service vedrørende data-utstyr.

4. Under henvisning til det ovenstående foreslår Etikkutvalget at nåværende pkt. 2.3 i reglene for god advokatskikk erstattes av følgende:

2.3 Fortrolighet

2.3.1 Det er av sentral betydning for advokatens virksomhet at klienter og andre kan gi advokaten opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre. Advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig, er en nødvendig forutsetning for tillit og er således en grunnleggende og overordnet rett og plikt for advokaten.

Advokatens plikt til å bevare taushet om opplysninger han mottar, fremmer rettspleien så vel som klientens interesser og har derfor krav på en særlig beskyttelse fra statens side.

2.3.2 En advokat skal overholde den taushetsplikt som han er pålagt gjennom lovgivningen.

Opplysninger advokaten blir kjent med i sitt virke som advokat, må behandles fortrolig også når opplysningene ikke omfattes av hans lovbestemte taushetsplikt. Plikten til fortrolighet er ikke tidsbegrenset.

- 2.3.3 Advokaten skal kreve at fullmektiger, personale og enhver person som han engasjerer i forbindelse med advokatvirksomheten, overholder den samme taushets- og fortrolighetsplikt.*

Reglenes punkt 2.4

Nåværende norske regler:

2.4. Advokaters reklame og forhold til media.

- 2.4.1 *En advokats reklame skal i form og innhold være saklig og korrekt og følgelig ikke inneholde noe som er uriktig, misvisende eller villedende.*

Det er tillatt å fremheve en eller flere grener av advokatvirksomheten under forutsetning av at advokaten har særskilt innsikt og erfaring innen vedkommende felt.

Advokaten bør medvirke til å fremme objektiv informasjon om sitt yrke på en slik måte at dette kommer advokatstanden og det rettssøkende publikum til gode.

- 2.4.2 *En advokat plikter ved enhver omtale av rettssaker å ta tilbørlig hensyn til partenes interesser og domstolens verdighet, herunder hindre faren for påvirkning av dommere, lagrette og vitner. Advokaten skal vise særskilt tilbakeholdenhet når det gjelder mediaomtale av forestående eller verserende rettssaker der han selv er eller har vært engasjert.*

I ethvert tilfelle der en advokat uttaler seg i en sak der han har eller har hatt oppdrag, må det gjøres uttrykkelig oppmerksom på dette.

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct (oversatt):

2.6. Personlig publisitet

- 2.6.1 *En advokat skal ikke avertere eller søke personlig publisitet der dette ikke tillates.*

I andre tilfeller bør en advokat kun avertere eller søke personlig publisitet for så vidt det er tillatt etter de reglene han er underlagt.

- 2.6.2 *Reklame og personlig publisitet skal anses for å finne sted der det er tillatt, når advokaten påviser at den finner sted for å nå klienter eller potensielle klienter der slik reklame eller personlig publisitet er tillatt og dens virkning annet steds er tilfeldig.*

KOMMENTAR:

De norske reglene er utformet etter at konkurransemyndighetene krevde det gamle reklameforbudet fjernet fra de etiske regler. Det er derfor allerede av denne grunn uaktuelt å følge den linje som CCBEs regler synes å legge opp til.

De norske regler om egenreklame og forholdet til media har ikke noe motstykke i CCBEs regler . Det synes ikke å foreligge noe behov i dag for å endre de norske reglene på dette område, heller ikke å innarbeide de mer generelle bestemmelser fra CCBEs regelverk. Dessuten er det grunn til å anta at CCBE-reglene snart vil måtte revideres på grunn av utviklingen knyttet til Internett. Det kan imidlertid være grunn til på nytt å vurdere revisjon av de norske reglene når CCBE-reglene blir endret og regler vedrørende Internett blir vedtatt innen EU/EØS.

På bakgrunn av vår tids mediastyrt hverdag bør pkt. 2.4.2. i de norske regler vurderes revidert, slik at de blir mer tilpasset den realitet som advokatene i dag står overfor. En slik revisjon vil forutsette en grundig vurdering og diskusjon og således medføre et betydelig arbeid. Av denne grunn og fordi det vil ligge utenfor det som i denne omgang er Etikktutvalgets oppgave, går utvalget her ikke nærmere inn på spørsmålet om en revisjon av pkt. 2.4.2.

3. FORHOLDET TIL KLIENTEN

Reglenes punkt 3.1

Nåværende norske regel:

3.1 Aksept og avslutning av oppdrag

3.1.1 *En advokat må ikke påta seg oppdrag uten etter anmodning direkte fra klienten, fra en annen advokat på en klients vegne eller fra et kompetent organ.*

3.1.2 *En advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og påpasselig. Advokaten er personlig ansvarlig for å utføre de oppgaver han påtar seg. Han skal holde klienten underrettet om sakens gang.*

3.1.3 *En advokat skal søke å oppnå minnelige ordninger i den utstrekning klientens interesser tilsier det.*

3.1.4 *En advokat bør ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse dersom han ikke kan samrå seg med en kvalifisert kollega.*

En advokat bør ikke påta seg nye saker dersom hans øvrige arbeidspress gjør at sakene ikke kan bli behandlet med rimelig hurtighet.

3.1.5 *Hvis omkostningene i forbindelse med et oppdrag må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling eller de interesser saksforholdet gjelder, skal advokaten i tide gjøre klienten oppmerksom på dette. Før en advokat engasjerer en annen advokat, sakkyndig eller andre i anledning av et oppdrag bør klientens samtykke innhentes.*

3.1.6 *En advokat som har påtatt seg et oppdrag, plikter å fullføre det hvis klienten ønsker dette, med mindre det viser seg :*

at advokaten har fått feilaktig eller ufullstendige opplysninger

at klienten ikke vil følge advokatens råd i saken

at klienten ikke på anmodning betaler forskudd eller stiller sikkerhet for salær og omkostninger

at klienten foranlediger eller medvirker til offentliggjørelse i strid med advokatens anmodning om å avstå fra en slik offentliggjørelse, eller

at det inntreffer slike omstendigheter at det ikke rimeligvis kan forlanges at advokaten fortsetter oppdraget.

Før advokaten frasier seg et oppdrag, plikter han å utføre det som ikke kan utstå uten at klienten utsettes for rettstap.

3.1.7 *En advokat har rett til å nekte å utlevere dokumenter som han har fått i sin besittelse i forbindelse med et oppdrag så lenge klienten ikke har dekket advokatens tilgodehavende for utlegg og salær i vedkommende sak. Det gjelder dog ikke når og så langt som tilbakeholdelsen vil medføre rettstap. Er tilgodehavendet omtvistet kan*

Disiplinærnemndens formann eller den han oppnevner, bestemme hvor meget av tilgodehavendet som skal dekkes, og at resten kan deponeres eller sikres på de betingelser vedkommende fastsetter.

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.1 Aksept og opphør av oppdrag

- 3.1.1. *En advokat skal bare behandle saker for en part etter dennes instruks. Han kan imidlertid opptre i saker hvor han er instruert av en annen advokat som selv opptrer for parten eller hvor saken er blitt overdratt til ham av kompetent organ.*

Advokaten bør treffe rimelige tiltak for å fastslå identiteten, kompetansen og myndigheten til den person eller det organ som gir han oppdraget når de konkrete omstendighetene viser at identiteten, kompetansen og myndigheten er usikker.

- 3.1.2 *En advokat skal råde og representere sin klient raskt, samvittighetsfullt og energisk. Han skal påta seg personlig ansvar for å oppfylle oppdraget han er blitt betrodd. Han skal holde klienten underrettet om sakens utvikling.*

- 3.1.3 *En advokat skal ikke ta en sak som han vet eller burde vite han ikke er kompetent til å ivareta, uten å samarbeide med en advokat som er kompetent til å ivareta saken.*

En advokat skal ikke motta et oppdrag med mindre han kan utføre det raskt under hensyntagen til annet arbeidspress.

- 3.1.4 *En advokat har ikke adgang til å trekke seg fra en sak på slik måte eller under slike omstendigheter at klienten kan bli ute av stand til å finne annen juridisk assistanse i tide til å unngå tap eller skade.*

3.5 A-konto betaling

Krever en advokat a-konto betaling av honorar og/eller utlegg, skal beløpet ikke overstige et rimelig anslag over honoraret og sannsynlige utlegg.

Mottas ikke slik betaling, kan advokaten trekke seg fra saken eller nekte å ta seg av den, dog alltid med forbehold av bestemmelsene i pkt. 3.1.4

3.7 Kostnadseffektiv fremdrift og fri rettshjelp

- 3.7.1 *Advokaten skal til enhver tid søke den mest kostnadseffektive gjennomføringen av klientens sak og bør råde klienten på passende trinn i saken når det gjelder fordelene ved å søke forlik og/eller henvisning til alternativ tvisteløsning.*

- 3.7.2 *En advokat skal underrette sin klient om vilkårene for at han kan få fri rettshjelp hvor dette gjelder.*

KOMMENTAR:

Punkt 3.1.1 i de norske regler har en tilsvarende utforming i CCBE-reglene.

Sistnevnte har imidlertid et annet ledd som regulerer advokatens plikt til å avklare de nærmere omstendigheter knyttet til oppdragsgiveren når forholdene tilsier det. I et vedlegg til den engelske utgaven av CCBE-reglene, er det anbefalt at følgende tekst inntas i alle medlemslands regler:

“In whichever case submitted to a lawyer, he or she should check the identity of the client or the intermediary of the client for which the lawyer is acting”

Denne anbefalingen er gjort som et ledd i bekjempelsen av hvitvasking av penger. En advokat som mottar et oppdrag, må hele tiden være klar over hvem oppdraget utføres på vegne av.

På denne bakgrunn foreslås følgende bestemmelse inntatt i pkt. 3.1.1 i de norske regler som et nytt annet ledd:

Ved ethvert oppdrag som en advokat mottar, skal advokaten undersøke identiteten til klienten eller til mellommannen for klienten som advokaten opptrer på vegne av.

Pkt. 3.1.2 i de norske regler er så godt som identisk med pkt. 3.1.2 i CCBEs regler og foreslås uendret.

Pkt. 3.1.3 i de norske regler som gjelder advokatens plikt til å søke minnelige ordninger, har sitt motstykke i pkt. 3.7.1 i CCBEs regler. Selv om sistnevnte bestemmelse er noe mer utfyllende, foreslås ingen endringer i den norske bestemmelsen; dette på bakgrunn av at pkt. 3.1.5 i de norske regler utfyller pkt. 3.1.3, jfr. nedenfor om dette.

Pkt. 3.1.4 i de norske regler angir i første ledd at en advokat ikke bør påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse dersom han ikke kan samrå seg med en kvalifisert kollega.

I den tilsvarende bestemmelse i pkt. 3.1.3 i CCBE-reglene står det at en advokat ikke skal påta seg et oppdrag under slike omstendigheter. Den norske ordlyden bør trolig endres slik at

den i utgangspunktet blir lik CCBEs pkt. 3.1.3. Når man påtar seg et oppdrag, er det imidlertid ikke alltid like enkelt å overskue hvilken kompetanse som kreves for å utføre det til klientens beste. Det er vel heller ikke så uvanlig at advokaten gjør klienten oppmerksom på at det aktuelle saksområdet driver man vanligvis ikke med. Hvis klienten likevel ønsker at advokaten skal påta seg oppdraget, må dette være i orden forutsatt at advokaten rimelig raskt sørger for å skaffe seg den nødvendige kunnskap eller innhente hjelp fra annet hold.

Begge regelsett har i dag et unntak som er begrenset til samarbeid med en annen advokat som er kompetent til å ivareta saken. En slik begrensning i unntaket synes det ikke å være grunn til å opprettholde. Det må være underordnet hvorfra advokaten skaffer seg den hjelp eller kunnskap som er nødvendig for en faglig tilfredsstillende utførelse av oppdraget. På mindre steder kan det være vanskelig i det hele tatt å finne en velkvalifisert kollega på det aktuelle rettsområdet.

Etikkutvalget foreslår at pkt. 3.1.4 første ledd i de norske regler gis følgende ordlyd:

En advokat skal ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse. Dette gjelder likevel ikke hvis advokaten innen rimelig tid sørger for å skaffe seg den kunnskap eller innhente den kompetanse som er nødvendig for en faglig forsvarlig utførelse av oppdraget.

Annet ledd i pkt. 3.1.4, som er i samsvar med CCBE-reglenes pkt. 3.1.3 annet ledd, foreslås opprettholdt uendret.

Pkt. 3.1.5 i de norske regler utfyller som foran nevnt til en viss grad reglenes pkt. 3.1.3 da risikoen knyttet til saksomkostningene i forhold til klientens betalingsevne som regel vil være et viktig moment ved vurderingen av om en minnelig ordning bør inngås. CCBEs regler har ingen direkte tilsvarende bestemmelse som pkt. 3.1.5 selv om pkt. 3.1.7 i CCBE-reglene inneholder et element av det samme.

De norske reglers pkt. 3.1.5 har utvilsomt sin berettigelse og foreslås opprettholdt uendret.

Pkt. 3.1.6 første ledd i de norske regler inneholder en relativt omfattende regulering av hvilke omstendigheter som må foreligge før en advokat kan frasi seg et allerede påbegynt oppdrag. I

CCBEs regler er det, bortsett fra i pkt. 3.5 annet ledd, ingen tilsvarende bestemmelser som i de norske. Det foreslås ingen endringer i de eksisterende norske regler, som inneholder en hensiktsmessig regulering av situasjoner som i praksis kan være vanskelige. Utvalget vil imidlertid foreslå at det i oppramsingen av unntakstilfeller presiseres at advokaten har rett til å frasi seg oppdraget også i de tilfeller hvor klienten unnlater å betale å konto regning for arbeid som er utført (altså ikke bare i de tilfeller hvor det er tale om forskuddsbetaling). Følgende formulering foreslås inntatt etter det tredje "at-tilfelle":

at klienten ikke på anmodning betaler å konto regning for utført arbeid og/eller påløpte omkostninger

Pkt. 3.1.6 annet ledd i de norske regler har en korresponderende bestemmelse i pkt. 3.1.4 i CCBEs regler og foreslås opprettholdt uendret.

Pkt. 3.1.7 i de norske regler har ingen tilsvarende bestemmelse i CCBEs regler.

Tilbakeholdsrett i saksdokumentene kan av og til være et effektivt virkemiddel for advokaten til å få dekket sitt tilgodehavende. Dette synes ubetenkelig alle den stund det er gjort unntak for de tilfeller hvor utøvelse av tilbakeholdsrett vil medføre rettstap for klienten.

I det ovennevnte vedlegg til CCBE- reglene anbefales også følgende forpliktelse innarbeidet i medlemslandenes regelverk:

" For lawyers participating in a legal transaction to withdraw if they seriously suspect that the planned operation will result in money laundering and the client is not prepared to abstain from this operation. "

Denne forpliktelse foreslås inntatt som et nytt pkt. 3.1.8 i de norske reglene. Utvalget har utarbeidet følgende forslag til norsk ordlyd:

En advokat skal frasi seg et oppdrag hvis han får alvorlig mistanke om at det omfatter en transaksjon som vil medføre hvitvasking av penger og klienten ikke er villig til å avstå fra gjennomføre transaksjonen.

I samsvar med det ovenstående vil pkt. 3.1 i de norske regler etter utvalgets forslag få følgende utforming (endringer i kursiv):

3.1 Aksept og avslutning av oppdrag

- 3.1.1 En advokat må ikke påta seg oppdrag uten etter anmodning direkte fra klienten, fra en annen advokat på en klients vegne eller fra et kompetent organ.

Ved ethvert oppdrag som en advokat mottar, skal advokaten undersøke identiteten til klienten eller til mellommannen for klienten som advokaten opptrer på vegne av.

- 3.1.2 En advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og påpasselig. Advokaten er personlig ansvarlig for å utføre de oppgaver han påtar seg. Han skal holde klienten underrettet om sakens gang.

- 3.1.3. En advokat skal søke å oppnå minnelige ordninger i den utstrekning klientens interesser tilsier det.

- 3.1.4 *En advokat skal ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse. Dette gjelder likevel ikke hvis advokaten innen rimelig tid sørger for å skaffe seg den kunnskap eller innhente den kompetanse som er nødvendig for en faglig forsvarlig utførelse av oppdraget.*

En advokat bør ikke påta seg nye saker dersom hans øvrige arbeidspress gjør at sakene ikke kan bli behandlet med rimelig hurtighet.

- 3.1.5 Hvis omkostningene i forbindelse med et oppdrag må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling eller de interesser saksforholdet gjelder, skal advokaten i tide gjøre klienten

oppmerksom på dette. Før en advokat engasjerer en annen advokat, sakkyndig eller andre i anledning av et oppdrag bør klientens samtykke innhentes.

- 3.1.6 En advokat som har påtatt seg et oppdrag, plikter å fullføre det hvis klienten ønsker dette, med mindre det viser seg :

- at advokaten har fått feilaktig eller ufullstendige opplysninger
- at klienten ikke vil følge advokatens råd i saken
- at klienten ikke på anmodning betaler forskudd eller stiller sikkerhet for salær og omkostninger
- at *klienten ikke på anmodning betaler à konto regning for utført arbeid og/eller påløpte omkostninger*
- at klienten foranlediger eller medvirker til offentliggjørelse i strid med advokatens anmodning om å avstå fra en slik offentliggjørelse, eller
- at det inntreffer slike omstendigheter at det ikke rimeligvis kan forlanges at advokaten fortsetter oppdraget.

Før advokaten frasier seg et oppdrag, plikter han å utføre det som ikke kan utstå uten at klienten utsettes for rettstap.

- 3.1.7 En advokat har rett til å nekte å utlevere dokumenter som han har fått i sin besittelse i forbindelse med et oppdrag så lenge klienten ikke har dekket advokatens tilgodehavende for utlegg og salær i vedkommende sak. Det gjelder dog ikke når og så langt som tilbakeholdelsen vil medføre rettstap. Er tilgodehavendet omtvistet kan Disiplinærnemndens formann eller den han oppnevner, bestemme hvor meget av tilgodehavendet som skal dekkes, og at resten kan deponeres eller sikres på de betingelser vedkommende fastsetter.
- 3.1.8 *En advokat skal frasi seg et oppdrag hvis han får alvorlig mistanke om at det omfatter en transaksjon som vil medføre hvitvasking av penger og klienten ikke er villig til å avstå fra gjennomføre transaksjonen.*

Reglenes punkt 3.2

Nåværende norsk regel:

3.2 Interessekonflikter

3.2.1 *En advokat skal avstå fra å påta seg oppdrag hvis det dermed oppstår risiko for brudd på advokatens lojalitets- og diskresjonsplikt eller uavhengighet.*

3.2.2 (Dobbeltrepresentasjon)

I samme sak må ikke en advokat rådggi, representere eller handle på vegne av to eller flere klienter hvis klientene har motstridende interesser i saken eller det er en klar risiko for dette.

Advokaten kan likevel ta felles oppdrag for to eller flere klienter med motstridende interesser i en og samme sak med henblikk på å finne en løsning. Dersom han har representert eller representerer en eller flere av klientene, skal det opplyses om det. Før advokaten påtar seg et oppdrag av denne art, skal klientene på forhånd orienteres om de foreliggende konfliktmuligheter. Dersom fellesoppdraget ikke fører til at saken blir løst, kan advokaten ved sakens videre behandling ikke representere noen av partene.

3.2.3 (Klientkollisjon)

Utenfor samme sak kan en advokat bare ta oppdrag for en klient mot en av advokatens øvrige klienter dersom sistnevnte ikke motsetter seg det, eller det må anses klart ubetenkelig p.g.a. oppdragenes forskjellige art eller type klient. Advokaten skal underrette begge parter om forholdet.

3.2.4 (Oppdrag mot tidligere klient)

En advokat skal være varsom med å ta oppdrag mot en tidligere klient.

Advokaten skal avstå fra å påta seg oppdrag hvis advokatens kjennskap til tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient eller medføre skade for den tidligere klient.

3.2.5 *Når advokaten driver advokatvirksomhet i selskap eller kontorfellesskap gjelder reglene om interessekonflikt for fellesskapet og dets deltagere.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.2 Interessekonflikt

3.2.1 *En advokat kan ikke råde, representere eller opptre på vegne av flere klienter i samme sak dersom det foreligger konflikt eller en ikke ubetydelig risiko for konflikt mellom interessene til disse klientene.*

- 3.2.2 *En advokat må opphøre å opptre for flere klienter når det oppstår interessekonflikt mellom disse klientene eller når det er fare for brudd på fortroligheten eller på hans uavhengige status.*
- 3.2.3 *En advokat må videre avstå fra å opptre for en ny klient dersom det kan medføre fare for brudd på tilliten som en tidligere klient har til advokaten eller dersom advokatens kjennskap til den tidligere klientens forhold ville gi den nye klienten en urimelig fordel.*
- 3.2.4 *Når advokater praktiserer sammen, kommer pkt. 3.2.1 – 3.2.3 til anvendelse på sammenslutningen og alle dens medlemmer.*

KOMMENTAR:

1. Før man går til en sammenligning mellom tekstene, er det hensiktsmessig med et kort historisk tilbakeblikk. CCBEs nåværende tekst er lite forskjellig fra CCBEs 1988-tekst. Det var oversettelsen (temmelig fri) av denne tekst som lå til grunn for de nye etiske regler som Den Norske Advokatforening vedtok i 1991. Det viste seg imidlertid at disse regler ikke føltes tilfredsstillende for disiplinærorganene. En endring ble foreslått av formannen i Disiplinærnevnden, og endringen ble vedtatt i 1993. Da CCBE ikke endret sine regler på dette punkt i særlig grad ved revisjonen i 1998, består derfor fortsatt forskjellen mellom regelsettene. Spørsmålet er om vi fortsatt skal holde på den.
2. Likhetene mellom de to regelsett kan kort oppsummeres slik:
 - 2.1 Begge har temmelig likeartede forbud mot å opptre på vegne av flere klienter i samme sak dersom det foreligger en konflikt mellom interessene til klientene eller en betydelig risiko for dette (norske regler pkt. 3.2.2 første ledd og CCBE-reglene pkt. 3.2.1).
 - 2.2 Begge har noenlunde likeartede regler om at interessekonfliktreglene skal gjelde både for den enkelte advokat og for dem han eller hun arbeider i fellesskap med (norske regler pkt. 3.2.5 "... i selskap eller kontorfellesskap ..." og CCBE-reglene pkt. 3.2.4 "... praktiserer sammen ...").
3. Forskjellene mellom regelsettene er meget mer av formell og redaksjonell enn av materiell art. De består først og fremst i en større utpensling i de norske regler enn i CCBE-reglene, hvor de materielle forskjeller ikke behøver å være så store, selv om de klart nok eksisterer. Det er videre karakteristisk at de norske regler har en annen

generell eller overordnet innfallsvinkel, nemlig faren for brudd på diskresjonsplikten (norske regler pkt. 3.2.1). Det er derfor ikke helt enkelt å beskrive nøyaktig hvori de videre materielle likheter og forskjeller består:

- 3.1 CCBE-reglens pkt. 3.2.2 pålegger en advokat å opphøre å opptre for flere klienter dersom det "oppstår interessekonflikt" mellom disse "eller når det er fare for brudd på fortroligheten eller på hans uavhengige status." Det samme må vel anses å følge av de norske reglers pkt. 3.2.1 for så vidt angår de siste alternativene, selv om det her er tale om å avstå fra å påta seg oppdrag" (uthevet her) dersom det da oppstår "risiko for brudd på advokatens lojalitets- og diskresjonsplikt eller uavhengighet." Kunne man ikke påta seg oppdraget, må man som en konsekvens opphøre å opptre når disse kriterier foreligger.
- 3.2 CCBE-reglens pkt. 3.2.3 pålegger en advokat å avstå fra å opptre for "en ny klient" dersom det kan føre til "brudd på tilliten" som en tidligere klient har til advokaten. Det samme gjelder dersom advokatens "kjennskap til den tidligere klientens forhold ville gi den nye klienten en urimelig fordel." Den samme regel må anses å følge av de norske reglers pkt. 3.2.1 ("risiko for brudd på advokatens lojalitets- og diskresjonsplikt") og pkt. 3.2.4 ("varsom med å ta oppdrag" og "kjennskap til tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient.").
- 3.3 Det er særlig i detaljene vedrørende dobbeltrepresentasjon i samme sak og klientkollisjoner utenfor en og samme sak forskjellene mellom de to regelsett viser seg.
 - a) For det første tillater de norske reglers pkt 3.2.2 annet ledd at advokaten tar felles oppdrag for to eller flere klienter med motstridende interesser i en og samme sak "med henblikk på å finne en løsning." Advokaten har en streng opplysningsplikt om sine oppdrag, og skal "ikke representere noen av partene" i sakens videre behandling dersom "oppdraget ikke fører til at saken blir løst." En tilsvarende bestemmelse finnes ikke i CCBE-reglene.

Man kan ikke godt hevde at den norske regel er særlig presis. Hva innebærer det at "saken blir løst"? Gjelder det hele "saken", eller bare den uenighet eller interessekonflikt som er mellom disse parter i "saken"? Det må muligens gjelde det siste alternativ, men det kan uttrykkes klarere.

Spørsmålet som må vurderes, er om vi trenger et slikt unntak fra den ubetingede CCBE-regel. Alternativet er at hele annet avsnitt strykes. Det er mulig at avsnittet

er unødvendig fordi man må kunne foreta visse forsøk på "å finne en løsning" selv om vi ikke hadde bestemmelsen. Denne vurdering må for øvrig gjøres sammen med spørsmålet om hvorvidt samtykke og dets betydning bør inngå i pkt. 3.2, jfr. nedenfor.

- b) For det andre gir de norske reglers pkt. 3.2.3 mulighet for en advokat utenfor en og samme sak til å ta oppdrag for "en klient mot en av advokatens øvrige klienter". Betingelsene er at de øvrige klienter "ikke motsetter seg det" eller at "det må anses klart ubetenkelig p.g.a. oppdragenes forskjellige art eller type klient." Det siste alternativ synes klart å forutsette at man ikke behøver å innhente klientens samtykke hvis slik klar ubetenkelighet foreligger. På den annen side synes samtykke fra klientens side også å kunne virke befriende dersom det ellers foreligger betenkelige sider i situasjonen. Dette er det eneste sted betydningen av samtykke fra klienten behandles i de norske etiske regler om interessekonflikter. CCBE-reglene har ingen tilsvarende bestemmelse og følgelig heller ingen regulering av spørsmålet om samtykkets betydning.

Ved vurderingen av om vi trenger en slik regel, som CCBE-reglene altså ikke har noe motstykke til, er det neppe grunnlag for å anse stryking av hele pkt. 3.2.3 som et godt alternativ. Det kan ikke være tvilsomt at det er en mangel ved CCBE-reglene at man overhodet ikke behandler virkningene av klientens samtykke i tilfelle interessekonflikter. På den annen side er det ikke tilfredsstillende at samtykket behandles såvidt indirekte som i de norske reglers pkt. 3.2.3. Det synes mer hensiktsmessig å behandle det generelt, såvel i relasjon til spørsmålet om dobbeltrepresentasjon (3.2.2) som til klientkollisjon (3.2.3). Dessuten bør man regulere spørsmålet om hvorvidt samtykke alltid skal kunne virke befriende.

4. Sett fra norsk side er situasjonen når det gjelder interessekonfliktreglene derfor slett ikke enkel. Vi har et regelsett som er mer detaljert enn CCBE-reglene. Det kan ikke herske særlig tvil om at de norske regler på flere måter gir bedre løsninger, d.v.s. som bedre varetar hensynet til klientene, enn CCBE-reglene. På den annen side er de norske regler ikke utpreget klare, og de gir heller ikke noen uttømmende regulering av de spørsmål som bør reguleres.

Skal man gjøre de norske regler helt ut konforme med CCBEs regelsett, vil man få regler som er mindre tilfredsstillende og det på et felt hvor det er sentralt at så vel advokatene som det rettsøkende publikum har klareste mulige retningslinjer. Det er dessuten et felt der noen av de viktigste problemer for advokatbransjen, utviklingen

mot stadig større firmaer og MDP-problemet, blir kraftig fokusert. Det er derfor grunn til å foreta en grundig vurdering.

Ved en slik vurdering er det grunn til å fremheve at Advokatforeningen på dette område allerede tidlig fant en avvikende løsning fra CCBEs regler fordi man fant dem så utilfredsstillende at det begrunnet et avvik. De utilfredsstillende sider ved CCBEs regler ble ikke endret ved revisjonen i 1998 på tross av forslag om endringer mer i retning av våre løsninger. Det er ikke skjedd noe som skulle tilsi en endret vurdering av situasjonen fra norsk side.

På den annen side har den norske løsning vært utsatt for kritikk i CCBEs etiske komité. Særlig gjelder dette den litt uheldig utformede pkt. 3.2.2 annet ledd. Det bør i alle fall vurderes om dette ledd kan strykes.

5. Skal man i de norske regler beholde en løsning som er avvikende fra CCBE-reglene, bør det imidlertid overveies om ikke avviket bør utformes på en bedre måte. Det er spesielt viktig å behandle samtykke fra klienten mer generelt, også m.h.t. hvorvidt samtykke alltid skal kunne "reparere" virkningene av en interessekonflikt. Av de ovennevnte grunner anbefaler Etiklutvalget at de norske regler avviker fra CCBE-reglene, på tross av CCBEs pkt. 1.3.2, da den norske løsning har de beste grunner for seg.

På denne bakgrunn vil Etiklutvalget foreslå følgende nye utforming av de etiske reglers punkt 3.2:

3.2.1 Interessekonflikter

3.2.1 (Hovedregel)

En advokat skal ikke påta seg oppdrag hvis det som følge av oppdraget oppstår risiko for brudd på advokatens lojalitet og fortrolighet overfor klientene eller brudd på advokatens plikt til uavhengighet.

3.2.2 (Dobbeltrepresentasjon)

I samme sak må ikke en advokat rådgi, representere eller handle på vegne av to eller flere klienter hvis det foreligger eller oppstår motstridende interesser mellom dem i saken eller det er en klar risiko for dette.

3.2.3 (Klientkollisjon)

En advokat kan bare ta oppdrag for en klient mot en av advokatens øvrige klienter dersom det må anses klart ubetenkelig som følge av oppdragenes forskjellige art eller type klient. Advokaten skal underrette oppdragsgiveren om forholdet.

3.2.4 (Oppdrag mot tidligere klient)

En advokat skal være varsom med å ta oppdrag mot en tidligere klient.

Advokaten skal avstå fra å påta seg oppdrag mot en tidligere klient dersom advokatens kjennskap til den tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient eller medføre skade for den tidligere klient.

3.2.5 (Betydningen av klients samtykke)

Dersom en advokat ellers er avskåret fra å foreta handlinger eller aktiviteter for en eller flere klienter i henhold til dette punkt 3.2, skal dette bare gjelde i den utstrekning klienten eller klientene ikke har samtykket i at handlingen eller aktiviteten kan foretas.

Selv om klientene gir samtykke, er advokaten likevel avskåret fra å handle dersom hans plikt til lojalitet eller fortrolighet overfor en klient eller advokatens plikt til uavhengighet derved blir brutt.

Et samtykke fra klienten er bare gyldig dersom det er gitt på grunnlag av en henvendelse fra advokaten som gir klienten fullstendig og oppriktig opplysning om hva interessekonfliktproblemet består i.

En advokat som med klientenes uttrykkelige samtykke opptrer som megler eller voldgiftsdommer mellom to eller flere klienter med motstridende interesser, skal ikke anses for å overtre reglene i dette punkt 3.2. Dersom meglingen ikke fører til en løsning av tvisten, kan advokaten ved tvistens videre behandling ikke representere noen av partene.

3.2.6 (Reglenes anvendelse på fellesskap)

Driver en advokat virksomhet i selskap, kontorfellesskap eller lignende fellesskap, gjelder reglene i 3.2.1-3.2.5 om interessekonflikter for fellesskapet og alle dets deltagere.

BEGRUNNELSE FOR DET NYE FORSLAG

- I. Forslaget inneholder dels en redaksjonell endring av den foreliggende tekst og dels noen mindre endringer og avklaringer. Dessuten inneholder forslaget en generell regulering av betydningen av klientens samtykke. Endelig er alle punkter utstyrt med overskrift.
- II. Når det gjelder de enkelte punkter i forslaget bemerkes:

Ad pkt. 3.2.1:

Dette er en ren redaksjonell justering av nåværende pkt. 3.2.1. Ordet ”diskresjon” er byttet ut med det mer tidsmessige ord ”fortrolighet”, se kommentaren til pkt. 2.3 ovenfor. Dessuten er det tilføyd en overskrift.

Ad pkt. 3.2.2:

Det nye pkt. 3.2.2 er dels en mindre redaksjonell justering av nåværende pkt. 3.2.2 første ledd. Dessuten er det foretatt en innholdsmessig endring slik at også situasjonen når motstridende interesser oppstår etter at advokaten har påtatt seg oppdraget, er dekket. Dette er gjort for å fjerne den muligheten for misforståelser som eksisterer i dag, jfr. ovenfor under kommentaren til de eksisterende regler (punkt 3.3 a)).

Annet ledd av nåværende pkt. 3.2.2, foreslås overført til et nytt punkt 3.2.5 og gitt en noe annen form, se kommentaren til pkt. 3.2.5 nedenfor.

Ad pkt. 3.2.3:

Henvisningen til ”Utenfor samme sak” i det nåværende pkt. 3.2.3 foreslås sløyfet, da den ikke tilføyde noe som ikke følger av bestemmelsen uten henvisningen. Da spørsmålet om samtykke behandles generelt i det foreslåtte nye punkt 3.2.5, er ordene ”sistnevnte ikke motsetter seg det eller” sløyfet. Betydningen av samtykke følger nå av pkt. 3.2.5. Direkte regulert i det nye pkt. 3.2.3 blir derfor bare alternativet at det ”må anses klart ubetenkelig”.

Endelig foreslås at advokaten bare skal ha plikt til å underrette oppdragsgiveren, ikke ”begge parter”. Den annen part (en eller flere av advokatens øvrige klienter) vil normalt bli underrettet allerede ved at advokaten påtar seg oppdraget, for eksempel

prosess- eller forhandlingsoppdrag. For øvrig må advokaten selv vurdere om den annen klient skal underrettes når det "må anses klart ubetenkelig" å ta oppdraget.

Det kan være grunn til å understreke at pkt. 3.2.3, som den har vært til nå og som den er foreslått, får anvendelse på det å ta oppdrag mot en eller flere som er advokatens klienter nå. Det kan ofte være problematisk i praksis å avgjøre om det foreligger et klientforhold til en person eller et selskap, særlig hvis det har gått en viss tid siden advokaten sist hadde kontakt med klienten.

Foreligger det ikke lenger et klientforhold, er det pkt. 3.2.4 og ikke pkt. 3.2.3 som kommer til anvendelse. Ligger forholdet i "gråsonen" mellom et eksisterende og et tidligere klientforhold, bør advokaten anse pkt. 3.2.3 anvendelig for å være på den sikre siden. Er advokaten i tvil, må det å påta seg oppdraget derfor anses "klart ubetenkelig" eller samtykke etter pkt. 3.2.5 innhentes.

Bortsett fra det som er nevnt ovenfor, foreslås det ikke noen endringer i pkt. 3.2.3.

Ad pkt. 3.2.4:

Det er ikke foreslått noen endringer i pkt. 3.2.4 som anses for en vel begrunnet og klart formulert regel.

Ad pkt. 3.2.5:

I stedet for nåværende pkt. 3.2.5 som foreslås flyttet til pkt. 3.2.6, foreslås det at pkt. 3.2.5 behandler generelt samtykkets betydning ved regulering av interessekonflikter. Dette er nytt i forslaget og imøtekommer et klart praktisk behov. CCBE-reglene inneholder ingen slik regel, noe som gir oss grunn til å holde på en avvikende løsning her.

I første ledd av forslaget slås det som utgangspunkt fast at et samtykke fra klienten gir advokaten rett til å handle slik som ellers ville ha vært brudd på reglene i pkt. 3.2.

Samtykket kan imidlertid ikke virke ubegrenset befriende. Advokaten vil fortsatt være avskåret fra å foreta handlingene dersom en slik opptreden kommer i konflikt med hans lojalitets- og diskresjonsplikt eller hans plikt til å være uavhengig. Det vises til hovedreglen i pkt. 3.2.1.

Samtykket er videre avhengig av at det gis på grunnlag av fullstendig og oppriktig informasjon fra advokatens side.

Så langt er bestemmelsen en fri oversettelse av ett av de alternativer som forelå, men som ikke rakk opp under avstemningen om revisjon av CCBEs Code of Conduct i november 1998.

Det er i forslaget tilføyd ytterligere ett ledd som er en omforming og presisering av annet ledd i det nåværende pkt. 3.2.2. Regelen er endret for å beskrive bedre det nåværende pkt. 3.2.2 annet ledd har tatt sikte på. Når det er brukt uttrykket "uttrykkelig samtykke", må det normalt forstås som et krav om skriftlighet. Den siste setning i nåværende pkt. 3.2.2 annet ledd går for langt, men er beholdt som siste setning i pkt. 3.2.5 i en avdempet form. Opptrer advokaten som voldgiftsdommer, vil dermed tvisten normalt bli løst. Det er når advokaten opptrer som megler at han etter forslaget ikke kan opptre dersom tvisten fortsetter.

Endelig er ordet "diskresjon" byttet ut med "fortrolighet", jfr. ovenfor under pkt. 3.2.1.

Ad pkt 3.2.6:

Det er foretatt en del redaksjonelle endringer i forhold til nåværende pkt. 3.2.5. Tilføyelsen av "eller lignende fellesskap" er gjort for at eventuelle nye former skal rammes. Poenget er imidlertid at man hele tiden driver advokatvirksomhet i fellesskap. Mer løse "klubber" eller nettverk faller ikke inn under den foreslåtte pkt. 3.2.6. For øvrig er det foretatt noen redaksjonelle endringer.

Reglenes punkt 3.3

Nåværende norske regler:

3.3. *Salærberegning*

3.3.1 *Klienten har krav på å få opplyst hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten.*

3.3.2 *En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta et salær på prosent- eller andelsbasis i forhold til sakens resultat eller gjenstand enten dette gjelder et pengebeløp eller annen form for vederlag.*

Unntak fra denne regel kan bare finne sted i de tilfeller der lovgivningen eller offentlige forskrifter hjemler slik adgang.

3.3.3 *Hvis en advokat krever å konto betaling av salær og/eller utlegg, må slik betaling ikke overstige det beløp som etter rimelig skjønn vil kunne medgå til å dekke salær og utlegg.*

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.3. *Honorar som andel av resultat*

3.3.1 *En advokat kan ikke inngå avtale om honorering i forhold til resultatet.*

3.3.2 *Forbudet gjelder avtale mellom advokaten og hans klient, inngått før den endelige avslutning av saken hvori klienten er part, hvorved klienten påtar seg å betale advokaten en andel av resultatet, enten i penger eller annen verdi som klienten oppnår ved avslutning av saken.*

3.3.3 *Forbudet omfatter ikke avtale om at honorar belastes i forhold til verdien av saken dersom dette er i overensstemmelse med en offisiell godkjent honorartariff eller under kontroll av kompetent myndighet med jurisdiksjon over advokaten.*

3.4 *Regulering av honorar*

3.4.1 *Advokatens honorar skal oppgis til klienten og skal være forsvarlig.*

3.4.2 *Med mindre advokaten og hans klient har avtalt noe annet som er forsvarlig skal advokatens honorar kunne reguleres etter reglene for medlemmene av advokatforeningen han tilhører. Tilhører han mer enn én advokatforening, skal reglene som anvendes være de som har den nærmeste forbindelse med avtalen mellom advokaten og klienten.*

3.5 A-konto betaling

Krever en advokat a-konto betaling av honorar og/eller utlegg, skal beløpet ikke overstige et rimelig anslag av honoraret og sannsynlige utlegg.

Mottas ikke slik betaling, kan advokaten trekke seg fra saken eller nekte å ta seg av den, dog alltid med forbehold av bestemmelsene i pkt. 3.1.4.

KOMMENTAR:

Pkt. 3.3.1 i de norske regler gir klienten rett til å få vite hvordan advokaten har beregnet sitt salær. CCBEs bestemmelse i pkt. 3.4.1 begrenser seg til å angi at advokatens honorar skal oppgis til klienten.

Begge regelsett angir at det skal være samsvar mellom salæret og oppdragets omfang. Det synes ikke å være noen grunn til endringer i pkt. 3.3.1 i de norske regler.

Pkt. 3.3.2 første ledd i de norske regler gjenfinnes i omtrent samme form og innhold i pkt. 3.3.1 og 3.3.2 i CCBEs regler.

Pkt. 3.3.2 annet ledd i de norske regler har en tilsvarende utforming i pkt. 3.3.3 i CCBEs regler.

Pkt. 3.3.3 i de norske regler korresponderer ikke fullt ut med innholdet i pkt. 3.5 første ledd i CCBEs regler. Ved den oversettelse av CCBEs regel som ligger til grunn for den norske regel i pkt. 3.3.3, ble "payment on account" oversatt med "å konto betaling", mens det ut fra sammenhengen burde ha vært oversatt med "forskuddsbetaling". Etiklutvalget foreslår derfor at den nåværende regel i pkt. 3.3.3 endres ved at uttrykket "å konto betaling" erstattes av ordet "forskuddsbetaling".

Advokatforeningens hovedstyre har bedt Etiklutvalget foreslå en rettslig standard inntatt i Regler for god advokatskikk som gjelder vederlag i form av aksjer eller opsjoner. En

bestemmelse om dette hører naturlig under hovedavsnittet om salærberegning i pkt. 3.3.

Utvalget har utarbeidet følgende forslag til bestemmelse:

En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta salær i form av aksjer eller andre eierandeler i selskap hvor aksjenes eller andelenes verdi vil bli påvirket av resultatet i saken. Heller ikke i andre tilfeller må det inngås avtale om en slik oppgjørsform hvis dette vil kunne påvirke advokatens frie og uavhengige stilling under utførelsen av oppdraget.

Den foreslåtte bestemmelse er i samsvar med og et utslag av hovedbestemmelsen i pkt. 2.1.2 første ledd i de norske regler hvor det er fastsatt at en advokat ikke må påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.

Første punktum i den bestemmelse som foreslås, har en klar parallell i forbudet i pkt. 3.3.2 i de norske regler mot å inngå avtale om prosent- eller andelsbasert salær. I likhet med pkt. 3.3.2 gjelder første punktum i den foreslåtte bestemmelse ikke bare utfallet av en rettstvist. ”Resultatet i saken” kan også for eksempel være utfallet av en forhandling eller resultatet av behandlingen av en søknad som er sendt på vegne av klienten.

Annet punktum i forslaget er tatt med for at bestemmelsen skal omfatte også andre tilfeller hvor det avtales salær i form av aksjer eller andre eierandeler og hvor dette vil kunne ha innflytelse på advokatens frie og uavhengige stilling. Eksempler her vil kunne være bistand i forbindelse med ”due diligence”, børsintroduksjon eller prospektutarbeidelse. I slike tilfeller hvor oppdraget innebærer at advokaten skal foreta en vurdering av forhold knyttet til selskapet og på grunnlag av vurderingen avgi en uttalelse som utad vil bli tillagt betydning, vil det kunne være vanskelig for advokaten å utøve et objektivt skjønn hvis han samtidig har eller vil få en eierinteresse i selskapet, og uansett vil advokatens tillit hos publikum og andre kunne bli skadelidende.

Utvalget foreslår at bestemmelsen inntas i de norske reglene som et nytt pkt 3.3.3 og at nåværende pkt. 3.3.3 blir pkt. 3.3.4.

Hvis advokaten mottar betaling i form av aksjer, vil aksjeervervet kunne få betydning for advokatens fremtidige forhold til selskapet som klient og for hvilke oppdrag han vil kunne påta seg som advokat for selskapet uten å komme i konflikt med prinsippet om advokatens uavhengighet. Det vises for så vidt til den bestemmelse som utvalget har foreslått inntatt under pkt. 2.1.2 i de norske reglene om dette, jfr. utvalgets kommentarer til reglenes pkt. 2.1.

I samsvar med det ovenstående vil pkt. 3.3 i de norske regler etter utvalgets forslag lyde slik (endringer i kursiv):

3.3. Salærberegning

3.3.1 Klienten har krav på å få opplyst hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten.

3.3.2 En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta et salær på prosent- eller andelsbasis i forhold til sakens resultat eller gjenstand enten dette gjelder et pengebeløp eller annen form for vederlag.

Unntak fra denne regel kan bare finne sted i de tilfeller der lovgivningen eller offentlige forskrifter hjemler slik adgang.

3.3.3 *En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta salær i form av aksjer eller andre eierandeler i selskap hvor aksjenes eller andelenes verdi vil bli påvirket av resultatet i saken. Heller ikke i andre tilfeller må det inngås avtale om en slik oppgjørsform hvis dette vil kunne påvirke advokatens frie og uavhengige stilling under utførelsen av oppdraget.*

3.3.4 Hvis en advokat krever *forskuddsbetaling* av salær og/eller utlegg, må slik betaling ikke overstige det beløp som etter rimelig skjønn vil kunne medgå til å dekke salær og utlegg.

Reglenes pkt. 3.4

Nåværende norske regel:

3.4 Rettshjelpordninger

En advokat plikter å opplyse sin klient om eksisterende muligheter for offentlig rettshjelp og rettshjelpforsikring.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.7 Kostnadseffektiv fremdrift og fri rettshjelp

3.7.2 En advokat skal underrette sin klient om vilkårene for at han kan få fri rettshjelp hvor dette gjelder.

KOMMENTAR:

Den norske bestemmelsen pålegger advokaten også å orientere klienten om ordningen med rettshjelpforsikring i tillegg til den offentlige rettshjelp. Det foreslås ingen endring i den norske bestemmelsen.

Reglenes punkt 3.5

Nåværende norsk regel:

3.5 Klientmidler

Klientmidler skal behandles i henhold til Justisdepartementets forskrift om behandling av betrodde midler.

Advokatforskriften kapittel 3:

§ 3-5 Oppbevaring og forvaltning av betrodde midler

En advokat plikter å holde betrodde midler (klientmidler) adskilt fra egne midler og andre midler som ikke tilhører klienten. Som klientmidler regnes alle penger som betros advokaten, herunder også mottatt forskudd på utlegg og salær. Som betrodde midler regnes også verdipapirer av enhver art herunder aksjer, obligasjoner, pantobligasjoner, bankbøker og gjeldsbrev som advokaten mottar til oppbevaring eller forvaltning.

Klientmidler kan bare utbetales eller utleveres til vedkommende klient eller for vedkommendes regning.

§ 3-6 Klientkonto

Mottar en advokat penger for andres regning, skal advokaten straks enten gi oppgjør eller sette klientens tilgodehavende på særskilt rentebærende konto benevnt "klientkonto".

Konto for klienter kan bare opprettes i bank som skriftlig har forpliktet seg til ikke å gjøre motregning gjeldende for de krav foretaket måtte ha overfor advokaten.

Felles konto for klienter skal opprettes i advokatens navn. Særskilt konto for enkelte klienter skal lyde på klientens navn og være disponibel ved advokaten alene eller sammen med en annen.

Klientmidler i forbindelse med eiendomsmeglingsvirksomhet kan ikke blandes sammen med øvrige klientmidler, men må settes inn på særskilt konto eller felles konto for slike midler.

Klientkonto kan bare disponeres av advokaten eller den han gir skriftlig fullmakt. Advokaten er ansvarlig for enhver transaksjon med klientmidler.

Hvis klientmidler oppbevares på felles klientkonto, skal det minst halvårlig dokumenteres avstemming av kontoens saldo mot mellomværende med de enkelte klienter. Avstemmingen skal oppbevares som regnskapsmateriale.

Uttak fra klientkonto kan bare foretas for beløp som utbetales til klient eller for klients regning og for advokatens tilgodehavende hos vedkommende klient hvor det er adgang til motregning. Dersom beløpet gjelder advokatens salær, skal klienten samtidig tilstiles salærregning eller tilsvarende melding om avregning.

Beløp som tas ut fra klientkonto, skal ikke overstige vedkommende klients inntående midler på kontoen.

Kontoutskrifter fra banken over klientmidler skal oppbevares som regnskapsmateriale.

§ 3-9 Opplysninger om klientmidler ved årsoppgjør

Ved årsoppgjøret skal klienten ha utskrift av klientansvarskonto. Det skal også leveres utskrift av klientens konto i verdipapirprotokollen som føres i henhold til § 3-8 første ledd. Sammen med utskriftene skal det leveres en redegjørelse for forvaltningen av klientmidlene det forløpne år.

Første ledd gjelder ikke klientmidler som er forskudd på salær og omkostninger.

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.8 Klientmidler

3.8.1 *Når en klient i løpet av sin praksis kommer i besittelse av midler på vegne av klient eller tredjemann (heretter kalt "klientmidler"), skal det være obligatorisk*

3.8.1.1 *alltid å ha klientmidler på konto i bank eller lignende institusjon som overvåkes av offentlig myndighet, og alle klientmidler som mottas av en advokat skal innbetales til den kontoen med mindre klienten uttrykkelig eller underforstått går med på at midlene behandles på annen måte.*

3.8.1.2 *å sørge for at kontoen for klientmidler i advokatens navn angir at midlene innehas på vegne av advokatens klient eller klienter.*

3.8.1.3 *å sørge for at konto for klientmidler som innehas i advokatens navn til enhver tid inneholder et beløp som minst tilsvarer klientens samlede midler hos advokaten.*

3.8.1.4 *at alle midler utbetales til klient straks og på vilkår som godkjennes av klienten.*

3.8.1.5 *at utbetaling fra klientmidler på vegne av en klient til en annen, herunder*
a) utbetaling til eller for en klient fra midler som innehas for en annen klient og
b) utbetaling av advokatens honorar,

er forbudt unntatt forsåvidt de tillates ved lov eller pålegges av retten og uttrykkelig eller underforstått er godkjent av klienten som utbetalingen skjer for.

- 3.8.1.6 *for advokaten å føre komplette oppgaver, som skal forevises den enkelte klient på anmodning, over samtlige sine transaksjoner med klientens midler, og som trekker et skille mellom klientens midler og andre midler han innehar.*
- 3.8.1.7 *at de kompetente myndighetene i samtlige medlemsland får adgang til å undersøke, på fortrolig basis, regnskapene for advokatens klientmidler for å fastslå hvorvidt reglene de vedtar overholdes, og for å iverksette sanksjoner mot advokater som unnlater å overholde slike regler.*
- 3.8.2 *Med forbehold som nevnt nedenfor, og uten å tilsidesette bestemmelsene i 3.8.1, må en advokat som innehar klientmidler i løpet av sin praksis i et medlemsland overholde reglene for regnskapsføring av klientmidler som anvendes av de kompetente myndigheter i hjemlandet.*
- 3.8.3 *En advokat som driver praksis og utfører arbeide i et vertsland kan med godkjennelse fra de kompetente myndighetene i verts- og hjemlandet oppfylle kravene i vertslandet i stedet for kravene i hjemlandet. I så fall skal han treffe rimelig tiltak for å underrette sine klienter om at han retter seg etter gjeldende krav i vertslandet.*

KOMMENTAR:

Pkt. 3.5 i de norske regler er kun en henvisning til advokatforskriften av 20.12.96. De aktuelle bestemmelser i forskriftens kap. 3 er §§ 3-5, 3-6 og 3-9. I sitt innhold er disse bestemmelser stort sett i overensstemmelse med pkt. 3.8 i CCBEs regler.

Advokatforskriften § 3-6 første ledd bestemmer at klientens midler enten skal utbetales eller settes på særskilt rentebærende konto. Den norske oversettelsen av CCBEs pkt. 3.8.1.4 angir at klientmidler skal utbetales til klienten ”straks og på vilkår som godkjennes av klienten”(understreket her). Denne oversettelsen er i midlertid ikke dekkende i forhold til den engelske tekst som fastsetter at ”all funds shall be paid to clients immediately or upon such conditions as the client may authorise”(understreket her). Den norske bestemmelsen i Advokatforskriften 3-6 gir etter utvalgets oppfatning en bedre regulering av dette enn CCBE-regelen og bør opprettholdes uendret.

I det tidligere nevnte vedlegg til CCBES regler, jfr. kommentaren til de norske reglenes pkt. 3.1 ovenfor, er det også anbefalt at følgende forpliktelser inntas i det enkelte medlemslands regelverk:

“ To prohibit, when lawyers are asked to handle funds, for any lawyer to receive or handle any fund that do not strictly correspond to a file known by name.”

Etikkutvalget foreslår at ovennevnte forpliktelse inntas som et nytt annet ledd i de norske reglers pkt. 3.5 med følgende ordlyd:

En advokat som blir bedt om å forvalte midler, skal ikke motta eller håndtere midler som ikke har en navngitt kilde.

Etter Etikkutvalgets forslag vil således pkt. 3.5 i de norske regler lyde slik (endringer i kursiv):

3.5 Klientmidler

Klientmidler skal behandles i henhold til Justisdepartementets forskrift om behandling av betroede midler.

En advokat som blir bedt om å forvalte midler, skal ikke motta eller håndtere midler som ikke har en navngitt kilde.

Reglenes punkt 3.6

Nåværende norske regel:

3.6 Ansvarsforsikring for advokaten

Advokaten skal til en hver tid være ansvarsforsikret mot erstatningskrav som retter seg mot hans yrkesutøvelse under hensyn til hans virksomhets art og omfang.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

3.9 Yrkesmessig ansvarsforsikring

3.9.1 *Advokater skal til enhver tid være forsikret mot krav basert på yrkesmessig uaktsomhet i rimelig utstrekning under hensyntagen til arten og størrelsen av risikoen den enkelte advokat måtte utsettes for i sin praksis.*

3.9.2 *Når en advokat utfører arbeide eller driver praksis i et vertsland, skal følgende bestemmelser gjelde:*

3.9.2.1 *Advokaten må overholde eventuelle regler som gjelder for hans hjemland og som pålegger ham å forsikre seg mot yrkesansvar som advokat.*

3.9.2.2 *En advokat som er forpliktet til å tegne slik forsikring i sitt hjemland og som utfører arbeide eller driver praksis i et vertsland, skal gjøre sitt beste for å få forsikringsdekningen ifølge bestemmelsene i sitt hjemland utvidet til det arbeidet han utfører eller praksis han driver i vertslandet.*

3.9.2.3 *En advokat som ikke får utvidet forsikringsdekningen som nevnt i pkt. 3.9.2.2 eller som ikke er forpliktet til å tegne slik forsikring i sitt hjemland og som utfører arbeide eller driver praksis i et vertsland, skal såvidt mulig tegne forsikring til dekning av yrkesansvar som advokat mens hans opptrer for klienter i vertslandet, i minst samme utstrekning som vertslandets advokater er pålagt.*

3.9.2.4 *For så vidt en advokat er ute av stand til å få tegnet forsikring etter ovennevnte bestemmelser, skal han underrette dem av sine klienter som dette måtte ramme.*

3.9.2.5 *En advokat som driver praksis eller utfører arbeide i et vertsland kan med godkjenning fra de kompetente myndighetene i verts- og hjemlandet oppfylle forsikringskravene som gjelder i vertslandet i stedet for forsikringskravene i hjemlandet. I så fall skal han treffe rimelige tiltak for å underrette sine klienter om at han er forsikret ifølge kravene som gjelder i vertslandet.*

KOMMENTAR:

Pkt. 3.6 i de norske regler samsvarer i sitt innhold med pkt. 3.9.1 i CCBES regler.

De øvrige bestemmelser i CCBE-reglene regulerer hvilke forsikringsordninger som skal gjelde når advokatvirksomhet utøves i andre land enn hjemlandet og er ikke nødvendige å ha i det enkelte medlemslands regelverk.

CCBE 2012

4. ADVOKATENS FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG OFFENTLIGE MYNDIGHETER

Reglenes punkt 4.1

Nåværende norsk regel:

- 4.1 *En advokat skal opptre korrekt i forhold til prosesslovgivningen og vise respekt for retten og domstolene. Innenfor disse rammer bør advokaten vise en frimodig og selvstendig holdning overfor retten. Advokaten har således både rett og plikt til å utøve nødvendig kritikk av retten i en sømmelig form.*
-

Tilsvarende regler i CCBE Code of Conduct:

4.1 Gjeldende regler om opptreden i retten

En advokat som opptrer eller deltar i en sak for retten i et medlemsland må overholde reglene for opptreden som gjelder i vedkommende rett.

4.3 Oppførsel i retten

En advokat skal samtidig som han viser retten tilbørlig respekt og høflighet forsvare sin klients interesser ærlig og fryktløst og uten hensyn til egne interesser eller konsekvenser for seg eller andre.

KOMMENTAR:

Det som CCBEs regler her bruker to punkter på, er uttrykt godt i den norske regelen. CCBE-reglene har imidlertid med en mer direkte henvisning til at det er klientens interesser advokaten ivaretar når han opptrer i retten og ikke sine egne, og det er et poeng som godt kan komme med også hos oss. En bestemmelse tilsvarende CCBE-reglenes pkt. 4.3 foreslås derfor tatt inn i våre regler.

Ordet "frimodig" i den norske teksten foreslås endret til "fri" for å modernisere språket noe. For å stramme opp regelen, foreslås "bør" endret til "skal", samt enkelte språklige endringer i siste punktum.

Videre foreslår utvalget at bestemmelsene under pkt. 4 i de norske reglene utstyres med overskrift i likhet med de foregående bestemmelser i Regler for god advokatskikk. Utvalget foreslår at pkt. 4.1 gis overskriften "Opptreden overfor retten".

Utvalget fremmer etter dette følgende forslag til ordlyd i pkt. 4.1 i de norske reglene (endringene i kursiv):

4.1. *Opptreden overfor retten*

En advokat skal opptre korrekt i forhold til prosesslovgivningen. *Advokaten skal vise retten respekt og høflighet, men samtidig forsvare sin klients interesser ærlig, uten frykt og uten hensyn til egne interesser eller konsekvenser for seg eller andre. Advokaten har både rett og plikt til å utøve kritikk av retten i en sømmelig form.*

Reglenes punkt 4.2

Nåværende norsk regel:

- 4.2 *Enhver sak skal opplyses ved åpen og saklig bevisførsel og ved prosedyre for den samlede rett. Advokaten må ikke på noen måte søke å påvirke rettens medlemmer underhånden.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

4.2 Rimelig rettergang

En advokat må alltid ta hensyn til kravet om rimelig rettergang. Han må for eksempel ikke kontakte dommeren uten først å underrette motpartens advokat, eller fremlegge bilag, noter eller dokumenter for dommeren uten å ha meddelt dem til motpartens advokat i god tid, med mindre slike skritt er tillatt etter vedkommende rettergangsregler. []

KOMMENTAR:

Reglenes innhold er det samme. Den norske regel synes vel formulert og foreslås beholdt som den er.

Regel i CCBE Code of Conduct (oversatt) som ikke finnes i de norske regler:

4.4 Uriktig eller villedende informasjon

En advokat skal aldri med vitende gi uriktige eller villedende opplysninger til retten.

KOMMENTAR:

Det er i grunnen overraskende at det ikke er noen tilsvarende bestemmelse i de norske regler. Bestemmelsen bør etter Etikktvalgets oppfatning taes med i de norske regler og foreslås inntatt som et nytt annet ledd under pkt. 4.2.

Som overskrift til pkt. 4.2 foreslås ”Rettferdig rettergang ” (Den tilsvarende overskrift til CCBEs regel er ”Fair Conduct of Proceedings”) .

Utvalget foreslår etter dette at pkt. 4.2 i de norske regler får følgende utforming (endringer i kursiv):

4.2 *Rettferdig rettergang*

Enhver sak skal opplyses ved åpen og saklig bevisførsel og ved prosedyre for den samlede rett. Advokaten må ikke på noen måte søke å påvirke rettens medlemmer underhånden.

En advokat skal aldri bevisst gi uriktige eller villedende opplysninger til retten.

Reglenes punkt 4.3

Nåværende norsk regel:

- 4.3 *Som prosessfullmektig eller i annen egenskap plikter en advokat å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Forespørsler og henstillinger fra retten skal besvares uten unødig opphold.*

Tilsvarende regel finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Uttrykket "annen egenskap" (enn prosessfullmektig) kan umiddelbart synes noe uforståelig når temaet er advokaters forhold til domstolene. Hvis en advokat opptrer i en annen rolle, som f.eks. vitne eller sakkyndig, opptrer advokaten ikke i advokatrollen og må følge de regler som gjelder for disse andre roller. Det hender imidlertid at advokaten opptrer som partsrepresentant og i denne egenskap prosederer saken, f. eks. som bobestyrer i et konkursbo. Etikikutvalget vil foreslå at bestemmelsen forenkles ved at man sløyfer henvisningen til advokaten som "prosessfullmektig eller i annen egenskap", som etter utvalgets oppfatning er overflødig.

Som overskrift foreslås "Aktiv innsats".

Utvalget foreslår at pkt. 4.3 i de norske regler gis følgende ordlyd (endringer i kursiv):

4.3. *Aktiv innsats*

En advokat plikter å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Forespørsler og henstillinger fra retten skal besvares uten unødig opphold.

Reglenes punkt 4.4

Nåværende norsk regel:

- 4.4 *Advokaten bør påse at hans oppdragsmengde ikke kommer i motstrid til hensynet til å oppfylle et rimelig krav til tempo under saksforberedelse, eller til å kunne ta berammelse av rettsmøter i løpende saker.*

Tilsvarende regel finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Den norske regel bør opprettholdes, men det foreslås noen rent språklige endringer.

I tillegg foreslås overskriften "Forsvarlig oppdragsmengde".

Pkt. 4.4 i de norske regler vil da etter utvalgets forslag lyde slik (endringer i kursiv):

4.4. Forsvarlig oppdragsmengde

Advokaten bør påse at oppdragsmengden ikke utvikler seg slik at det hindrer ham i å oppfylle et rimelig krav til tempo under saksforberedelse, eller til å kunne ta berammelse av rettsmøter i løpende saker.

Reglenes punkt 4.5

Nåværende norsk regel:

- 4.5 *En advokat må i en prosess ikke uten motpartens samtykke påberope seg forlikstilbud som er fremsatt av motparten eller dennes advokat, eller nevne at disse har sagt seg villig til å forlike saken. Dette gjelder enten motparten eller dennes advokat har tatt slikt forbehold eller ikke.*

En advokat har alltid adgang til å påberope seg forlikstilbud som han selv har fremsatt, hvis det ikke er sluttet avtale om noe annet. Forutsetningen er dog at egne forlikstilbud fremsettes i en slik form at eventuelle forlikstilbud fra motparten eller dennes advokat ikke røpes.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

4.2 Rimelig rettergang

[] *Forsåvidt det ikke er tillatt ved lov må en advokat ikke meddele retten forslag til forlik av saken som måtte fremlegges av den annen part eller hans advokat uten sissinevntes uttrykkelige samtykke.*

KOMMENTAR:

Den norske regelen er noe mere utfyllende enn CCBEs regel, uten at det kan antas at det er noen vesentlig innholdsmessig forskjell. Den norske regel er etter utvalgets oppfatning bedre enn CCBEs regel, og det foreslås at den blir stående i sin nåværende form.

Det foreslås følgende overskrift til punkt 4.5 i de norske regler: "**Forlikstilbud**".

Reglenes punkt 4.6

Nåværende norsk regel:

- 4.6 *En advokat har adgang til å henvende seg til enhver tredjemann som kan tenkes å ha opplysninger å gi av betydning for en sak, uansett om vedkommende allerede er oppgitt av motparten som vitne. Gjelder det vitner som har særlig tilknytning til motparten, bør henvendelse ikke skje uten at motpartens advokat er varslet på forhånd.*

I tvistemål bør henvendelse til oppnevnt sakkyndig skje gjennom retten. Direkte henvendelse kan dog skje hvis det etter forholdene er ubetenkelig og en henvendelse gjennom retten byr på vanskeligheter. Retten og motparten må i så fall samtidig underrettes om henvendelsen og må også meddeles svaret.

Tilsvarende regler finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Dette er en viktig og klargjørende bestemmelse i vår tradisjon, som vi bør ha med i våre etiske regler selv om tilsvarende regler ikke er med i CCBEs regelverk. Det foreslås ingen endringer.

Følgende overskrift foreslås: **"Forhold til vitner og sakkyndige m.v."**

Regelens punkt 4.7

Nåværende norsk regel:

- 4.7 *En advokat bør vise varsomhet med å motta verv som prosessfullmektig i en sak hvor det på forhånd må anses sannsynlig at han vil kunne bli ført som vitne i saken.*

Tilsvarende regel finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Også dette er en viktig påminning som bør stå i våre etiske regler.

Forslag til overskrift til punktet: "*Saker hvor advokaten kan bli ført som vitne*"

Reglenes punkt 4.8

Nåværende norsk regel:

- 4.8 *Reglene om advokatenes forhold til retten og domstolene fra 4.1. til 4.6. gjelder tilsvarende så langt det passer i sak for voldgiftsrett, andre konfliktløsende organer og overfor forvaltningen og myndighetene.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct:

- 4.5 *Utvidelse til å gjelde voldgift osv.*

Reglene for en advokats forhold til domstolene gjelder også hans forhold til voldgiftsdomstoler og andre som utøver dømmende eller lignende funksjoner, selv om forholdet inntreffer sporadisk.

Kommentar:

I motsetning til den norske regel er CCBE-regelen uttrykkelig begrenset til å gjelde saker for voldgiftsrett eller andre konfliktløsende organer. Etter utvalgets mening bør den norske regel endres slik at den blir mer i samsvar med CCBE-regelen. Som overskrift til punktet foreslås: "Voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer".

Utvalget foreslår at pkt. 4.8 i de norske regler gis følgende utforming (endringer i kursiv):

4.8 *Voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer*

Reglene om advokatenes forhold til domstolene fra 4.1. til 4.6. gjelder tilsvarende så langt *de* passer i sak for voldgiftsrett og *andre konfliktløsende organer*.

Av hensyn til bestemmelsen i pkt. 4.8 foreslås overskriften til kapittel 4 endret til:

**"ADVOKATENES FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG ANDRE
KONFLIKTLØSENDE ORGANER"**

5. FORHOLDET MELLOM ADVOKATER

Reglenes punkt 5.1

Nåværende norsk regel:

- 5.1 *Kollegial tillit og samarbeid mellom advokater er nødvendig så vel i klientenes interesse som for å unngå unødige tvister.*

Overfor kolleger skal en advokat alltid opptre med den hensynsfullhet og imøtekommenhet som er forenlig med klientens interesse.

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

5.1 *Samhold innen yrket*

- 5.1.1 *Samholdet innen yrket krever tillit og samarbeide mellom advokater til fordel for deres klienter og for å unngå unødvendige rettsvister og annen opptreden som kan skade yrkets omdømme. Dette kan imidlertid aldri tjene som grunn til å sette yrkets interesser opp mot klientens.*

- 5.1.2 *En advokat bør betrakte alle andre advokater i medlemslandene som yrkeskolleger og opptre korrekt og høflig overfor dem.*

KOMMENTAR:

CCBEs regler er godt ivaretatt i de norske bestemmelsene. Utvalget foreslår ingen endringer.

Også bestemmelsene under pkt. 5 i de norske reglene bør utstyres med overskrifter. Utvalget foreslår som overskrift til pkt. 5.1: ”*Kollegial tillit*”.

Reglenes punkt 5.2

Nåværende norsk regel:

- 5.2 *En advokat må hverken av advokater eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en klient. Advokaten må heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en klient til seg.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

5.4 *Henvisningshonorar*

- 5.4.1 *En advokat må ikke avkreve eller akseptere fra en annen advokat eller andre honorar, provisjon eller annet vederlag for å henvise eller anbefale advokaten til klienten.*
- 5.4.2 *En advokat må ikke betale honorar, provisjon eller annet vederlag for å få en klient henvist til seg.*

KOMMENTAR:

CCBEs regler er godt ivaretatt i den norske bestemmelsen. Det foreslås ingen endringer, bortsett fra at ordet ”må” i første og annet punktum erstattes med ordet ”skal”. Dessuten foreslås inntatt den samme overskrift som i CCBE-reglene.

Etter dette vil pkt. 5.1 i de norske regler etter utvalgets forslag lyde slik (endringer i kursiv):

5.2 *Henvisningshonorar*

En advokat *skal* hverken av advokater eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en klient. Advokaten *skal* heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en klient til seg.

Reglenes punkt 5.3

Nåværende norsk regel:

- 5.3. *En advokat må ikke henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i det spørsmål henvendelsen gjelder, uten at sterke grunner taler for det og det ikke har vært mulig å få kontakt med advokaten som snarest orienteres om henvendelsen og grunnen for den.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

5.5 *Henvendelser til motpart*

En advokat skal ikke gjøre henvendelse om en bestemt sak direkte til noen som han vet representeres eller rådes i saken av en annen advokat, uten samtykke fra sistnevnte (og skal holde den andre advokaten underrettet om slike henvendelser).

KOMMENTAR:

CCBEs regler er godt ivaretatt i den norske bestemmelsen. Det foreslås ingen endringer, bortsett fra noen endringer av rent språklig art. Den overskrift som CCBE-regelen har, foreslås benyttet også for den norske regelen.

Utvalget foreslår følgende utforming av pkt. 5.3 i de norske reglene (endringer i kursiv):

5.3 *Henvendelser til motpart*

En advokat *skal* ikke henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i *den sak* henvendelsen gjelder, uten at sterke grunner taler for det og det ikke har vært mulig å få kontakt med advokaten, som snarest *skal* orienteres om henvendelsen og grunnen *til* den.

Reglenes punkt 5.4

Nåværende norsk regel:

- 5.4 *Hvis en advokat finner at en kollega har handlet i strid med regler for god advokatskikk, skal han gjøre kollegaen oppmerksom på dette. Kritikk av kollegers arbeid må være saklig og korrekt. Tvister mellom advokater bør søkes løst i minnelighet.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

5.9 *Tvist mellom advokater i forskjellige medlemsland*

- 5.9.1 *Mener en advokat at hans kollega i et annet medlemsland har overtrådt reglene for god advokatskikk, skal han gjøre sin kollega oppmerksom på det.*
- 5.9.2 *Oppstår det personlig tvist av yrkesmessig karakter mellom advokater i forskjellige medlemsland, bør de om mulig først søke en minnelig avgjørelse av tvisten.*
- 5.9.3 *En advokat skal ikke reise sak mot en kollega i et annet medlemsland om forhold nevnt i pkt. 5.9.1 eller 5.9.2 uten først å informere advokatforeningene som de begge tilhører for å gi begge disse advokatforeningene anledning til å bistå med å komme til en avgjørelse.*

KOMMENTAR:

Den norske bestemmelsen foreslås, når det gjelder tvister mellom advokater, begrenset til tvister av "yrkesmessig karakter" slik som i CCBE-reglene. Det er viktig å være oppmerksom på at det her er tale om tvister mellom advokater, altså ikke tvister hvor en av advokatene opptrer på vegne av en klient.

CCBEs regler, som gjelder forholdet til kolleger i et annet medlemsland, er stort sett i samsvar med de norske reglene. Utvalget foreslår å supplere den norske bestemmelsen med en regel tilsvarende pkt. 5.9.3 i CCBE-reglene.

Bestemmelsen foreslås gitt overskriften: "Tvist mellom advokater".

Utvalget foreslår at pkt. 5.4 i de norske regler gis følgende utforming (endringer i kursiv):

5.4 *Tvist mellom advokater*

Hvis en advokat finner at en kollega har handlet i strid med regler for god advokatskikk, skal han gjøre kollegaen oppmerksom på dette. Kritikk av kollegers arbeid må være saklig og korrekt. Tvister mellom advokater av yrkesmessig karakter bør søkes løst i minnelighet. *Rettssak om forhold som nevnt ovenfor mot utenlandsk kollega bør ikke innledes før de respektive advokatorganisasjonene er blitt orientert og har hatt mulighet for å bidra til en løsning av tvisten.*

Reglenes punkt 5.5

Nåværende norsk regel:

5.5 *En advokat må ikke reise spørsmål om ansvar for en kollega, for derved å søke å influere på hans forsvarlige ivaretagelse av en klients tarv.*

Tilsvarende regel finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Den norske regelen har lang tradisjon og er godt begrunnet. Den foreslås beholdt i sin nåværende form.

Det foreslås at punktet gis følgende overskrift: ”*Utilbørlig påvirkning*”.

Reglenes punkt 5.6

Nåværende norsk regel:

- 5.6 *For å opprettholde og styrke advokatstandens faglige og etiske standard plikter en advokat å sørge for at hans ansatte medhjelpere får nødvendig opplæring og utviklingsmuligheter.*

Tilsvarende regel i CCBE Code of Conduct (oversatt):

5.8 *Opplæring av unge advokater*

For å høyne tilliten og samarbeidet mellom advokater i forskjellige medlemsland til fordel for klientene er det ønskelig med bedre kunnskaper om lover og rettergangsordninger i forskjellige medlemsland. Når man derfor vurderer behovet for god opplæring av unge advokater, bør man ta i betraktning behovet for opplæring av unge advokater fra andre medlemsland.

KOMMENTAR:

CCBEs regel gjelder opplæring av unge advokater fra andre medlemsland. Bestemmelsen er viktig der den står og utfyller den norske bestemmelsen. Det er likevel ikke naturlig å ta dette med i de norske reglene.

Utvalget foreslår at pkt. 5.6 i de norske regler gis følgende overskrift: "**Opplæring**".

Reglenes punkt 5.7

Nåværende norsk regel:

- 5.7. *Mellom advokat og fullmektig uten egen advokatbevilling skal det være et reelt ansettelsesforhold. Fullmektigen skal arbeide på prinsipalens kontor. Det skal foreligge et skriftlig kontraktsforhold hvor fullmektigen bl.a. sikres en fast rimelig avlønning. Prinsipalen må føre tilsyn med fullmektigens virksomhet, og sørge for at han får en forsvarlig veiledning i sitt arbeid.*

Tilsvarende regel finnes ikke i CCBE Code of Conduct.

KOMMENTAR:

Den norske bestemmelsen bør stå uforandret. Bestemmelsen foreslås gitt følgende overskrift: "**Fullmektig**".

CCBE-reglenes punkt 5.2 og 5.3

CCBE Code of Conduct har følgende regler (oversatt):

5.2 Samarbeid mellom advokater i forskjellige medlemsland

- 5.2.1 *En advokat som får henvendelse fra en kollega i et annet medlemsland er forpliktet til å avvise en sak som han ikke er kompetent til å påta seg. Han bør i slike tilfeller være beredt til å hjelpe sin kollega med å få innhentet opplysningene som er nødvendige for at han skal kunne gi oppdraget til en advokat som er istand til å utføre det.*
- 5.2.2 *Når en advokat i et medlemsland samarbeider med en advokat fra et annet medlemsland, har de begge en alminnelig plikt til å ta hensyn til forskjellene som måtte eksistere mellom deres respektive rettssystemer og landenes yrkesorganisasjoner, samt kompetanser og forpliktelser til advokatene i de respektive land.*

5.3 Korrespondanse mellom advokater

- 5.3.1 *Dersom en advokat som sender en meddelelse til en advokat i et annet medlemsland ønsker fortrolig behandling av meddelelsen, bør han la dette fremgå klart når han meddeler dokumentet.*
- 5.3.2 *Dersom mottageren av meddelelsen ikke er istand til å sikre dens status som fortrolig, bør han returnere den til avsenderen uten å la andre få del i innholdet.*

Tilsvarende regler finnes ikke i de norske regler.

KOMMENTAR:

Selv om CCBE-reglene er bindende for DNAs medlemmer, foreslår ikke utvalget at disse reglene i CCBE Code of Conduct innarbeides i de norske reglene

CCBE-reglenes punkt 5.6

CCBE Code of Conduct har følgende regler (oversatt):

5.6 Skifte av advokat

- 5.6.1 *En advokat som engasjeres for å representere en klient til erstatning for en annen advokat når det gjelder en bestemt sak bør underrette den andre advokaten. Under henvisning til pkt. 5.6.2, bør han ikke begynne å opptre før han har konstatert at det er tatt skritt for å gjøre opp den andre advokatens honorar og utlegg. Denne forpliktelse medfører imidlertid ikke at den nye advokaten blir personlig ansvarlig for den tidligere advokatens honorar og utlegg.*
- 5.6.2 *Dersom klientens interesser krever at det iverksettes hastetiltak før vilkårene i pkt. 5.6.1 kan oppfylles, kan advokaten treffe slike tiltak forutsatt at han straks underretter den andre advokaten.*

Tilsvarende regler finnes ikke i de norske regler.

KOMMENTAR:

Når det gjelder forholdet til klienten er slike tilfeller i dag regulert i pkt 3.1.6 og 3.1.7 i de norske reglene.

Vi hadde tidligere, men har ikke lenger noen bestemmelse som forhindrer en advokat fra å påta seg et oppdrag fordi den tidligere advokat ikke har fått oppgjør. Det er heller ikke ønskelig å foreslå en slik bestemmelse. Den tidligere advokat bør imidlertid umiddelbart underrettes om at en annen advokat har overtatt, og utvalget foreslår derfor følgende bestemmelse inntatt i de norske regler som et nytt punkt 5.8:

5.8 Skifte av advokat

En advokat som engasjeres for å representere en klient til erstatning for en annen advokat i en bestemt sak, skal påse at klienten har underrettet den andre advokaten om dette, eventuelt selv gi slik underretning. Dersom klientens interesser krever at det iverksettes hastetiltak, må slik underretning skje snarest mulig etter at slike tiltak er gjennomført.

CCBE-reglenes punkt 5.7

CCBE Code of Conduct har følgende regel (oversatt):

5.7 Ansvar for honorarer

I de yrkesmessige forhold mellom medlemmer av advokatforeninger i forskjellige medlemsland gjelder følgende: Når en advokat ikke begrenser seg til å anbefale en annen advokat eller å introdusere ham til klienten, men selv engasjerer en utenlandsk advokatforbindelse til en bestemt sak eller søker hans råd, blir han personlig bundet, selv om klienten er insolvent, til å betale den utenlandske forbindelsens honorar og utlegg. Vedkommende advokater kan imidlertid ved begynnelsen av forholdet treffe særordninger i slike saker. Videre kan den engasjerende advokat til enhver tid begrense sitt personlige ansvar til størrelsen av honoraret og utlegget som er påløpt før han meddeler den utenlandske advokaten at han ikke påtar seg ansvar for fremtiden.

Tilsvarende regel finnes ikke i de norske regler.

KOMMENTAR:

Etikkutvalget foreslår inntatt i de norske regler en bestemmelse tilsvarende pkt. 5.7 i CCBE-reglene som en påminnelse om de forpliktelser norske advokater har ved engasjement av utenlandsk advokat. Følgende bestemmelse foreslås inntatt som et nytt punkt 5.9 i våre etiske regler:

5.9 Ansvar for honorar til utenlandsk advokat

Når en advokat ikke begrenser seg til å anbefale en annen advokat eller til å introdusere ham til klienten, men selv engasjerer en utenlandsk advokat til en bestemt sak eller søker hans råd, blir han personlig forpliktet, selv om klienten er insolvent, til å betale den utenlandske advokats honorar og utlegg. Advokatene kan imidlertid ved engasjementets begynnelse avtale særordninger i slike saker. Dessuten kan den advokat som har engasjert en annen, til enhver tid begrense sitt personlige ansvar til størrelsen av det honorar og utlegg som er påløpt frem til det tidspunkt han meddeler den andre advokat at han ikke lenger påtar seg ansvar.

6. REGLER FOR ADVOKATVIRKSOMHET OVER LANDEGRENSENE

Det foreslås et nytt kapittel 6 i Regler for god advokatskikk med ovenstående overskrift og følgende bestemmelse som punkt 6.1:

6.1 *Forholdet til CCBE Code of Conduct*

En norsk advokat som driver virksomhet over landegrensene innenfor EØS-området, er bundet av CCBE Code of Conduct, vedtatt 28. november 1998 av CCBE og akseptert av Den Norske Advokatforening 18. juni 1999.

KOMMENTAR:

Den Norske Advokatforening er medlem av Rådet for Advokatforeningene, det europeiske fellesskap CCBE. Det er en medlemsbetingelse for medlemskap i CCBE at foreningen slutter seg til CCBEs etiske regler eller Code of Conduct og at man gjør det til en forpliktelse for DNAs medlemmer å underkaste seg Code of Conduct ved advokatvirksomhet over landegrensene innenfor EØS-området. Det er derfor nødvendig at de etiske regler for Den Norske Advokatforenings medlemmer inneholder en bestemmelse som inntatt i forslagets pkt. 6.1.

UTKAST TIL REGLER FOR GOD ADVOKATSKIKK

Etter Etiklutvalgets forslag vil Regler for god advokatskikk ha følgende tekst:

1. INNLEDNING

1.1 Reglenes formål

Regler for god advokatskikk har som formål å sikre at advokatvirksomhet utføres etter etiske prinsipper som er grunnlag for advokatens virke i alle siviliserte rettssamfunn. Brudd på reglene er grunnlag for disiplinære følger for advokaten.

1.2 Advokatens oppgave

En advokats oppgave er å fremme rett og hindre urett.

Advokaten plikter innenfor lovens ramme og etter beste evne å ivareta sine klienters interesser. Det skal skje uten tanke på personlig fordel eller risiko, politisk oppfatning, rase, religion eller utenforliggende hensyn.

Advokaten bør ikke identifisere seg med sin klient og har krav på ikke å bli identifisert med de standpunkter han forfekter for sin klient og de interesser klienten har.

Advokaten plikter både å være rådgiver og talsmann for sin klient.

Advokaten avgjør selv om han vil påta seg et oppdrag.

1.3 Advokatens opptreden

En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt. Advokaten må unngå en opptreden som er egnet til å skade standens og yrkets anseelse.

2. ALMINNELIGE PRINSIPPER

2.1 Uavhengighet

- 2.1.1** *For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra. Det er like nødvendig for tilliten til rettssystemet at advokaten er uavhengig som at dommeren er upartisk. Advokaten må derfor unngå at hans uavhengighet svekkes, og han må ikke gå på akkord med sin profesjonelle standard for å tekkes sin klient, retten eller tredjemann.*

- 2.1.2 *En advokat må ikke påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan komme i konflikt med klientens interesser eller ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.*

En advokat må ikke påta seg oppdrag som gjelder et selskap hvor advokaten har eller vil kunne få eierinteresser hvis hans stilling som fri og uavhengig advokat vil kunne bli påvirket av eierinteressene.

En advokat må ikke gjøre seg økonomisk interessert i utfallet av et oppdrag ved at klientens krav eller en del av dette overtas av advokaten. Advokaten må ikke påta seg kausjon for klienten. En advokat som representerer egne økonomiske interesser, helt eller delvis, plikter å gjøre sine medkontrahenter og andre interesserte oppmerksom på dette.

- 2.1.3 *En advokat må ikke organisere sin virksomhet på en måte som medfører at han ikke fritt og uavhengig kan rådgi og bistå sine klienter eller slik at hans uavhengighet på annen måte blir svekket.*

2.2 Tillitsforhold

I sin virksomhet er advokaten avhengig av tillit som bare kan oppnås når advokatens hederlighet og integritet er hevet over tvil.

2.3 Fortrolighet

- 2.3.1 *Det er av sentral betydning for advokatens virksomhet at klienter og andre kan gi advokaten opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre. Advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig, er en nødvendig forutsetning for tillit og er således en grunnleggende og overordnet rett og plikt for advokaten.*

Advokatens plikt til å bevare taushet om opplysninger han mottar, fremmer rettspleien så vel som klientens interesser og har derfor krav på en særlig beskyttelse fra statens side.

- 2.3.2 *En advokat skal overholde den taushetsplikt som han er pålagt gjennom lovgivningen.*

Opplysninger advokaten blir kjent med i sitt virke som advokat, må behandles fortrolig også når opplysningene ikke omfattes av hans lovbestemte taushetsplikt. Plikten til fortrolighet er ikke tidsbegrenset.

- 2.3.3 *Advokaten skal kreve at fullmektiger, personale og enhver person som han engasjerer i forbindelse med advokatvirksomheten, overholder den samme taushets- og fortrolighetsplikt*

2.4 Advokaters reklame og forhold til media.

- 2.4.1 *En advokats reklame skal i form og innhold være saklig og korrekt og følgelig ikke inneholde noe som er uriktig, misvisende eller villedende.*

Det er tillatt å fremheve en eller flere grener av advokatvirksomheten under forutsetning av at advokaten har særskilt innsikt og erfaring innen vedkommende felt.

Advokaten bør medvirke til å fremme objektiv informasjon om sitt yrke på en slik måte at dette kommer advokatstanden og det rettssøkende publikum til gode.

- 2.4.2 *En advokat plikter ved enhver omtale av rettssaker å ta tilbørlig hensyn til partenes interesser og domstolens verdighet, herunder hindre faren for påvirkning av dommere, lagrette og vitner. Advokaten skal vise særskilt tilbakeholdenhet når det gjelder mediaomtale av forestående eller verserende rettssaker der han selv er eller har vært engasjert.*

I ethvert tilfelle der en advokat uttaler seg i en sak der han har eller har hatt oppdrag, må det gjøres uttrykkelig oppmerksom på dette.

3. FORHOLDET TIL KLIENTEN

3.1 Aksept og avslutning av oppdrag

- 3.1.1 *En advokat må ikke påta seg oppdrag uten etter anmodning direkte fra klienten, fra en annen advokat på en klients vegne eller fra et kompetent organ.*

Ved ethvert oppdrag som en advokat mottar, skal advokaten undersøke identiteten til klienten eller til mellommannen for klienten som advokaten opptrer på vegne av.

- 3.1.2 *En advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og påpasselig. Advokaten er personlig ansvarlig for å utføre de oppgaver han påtar seg. Han skal holde klienten underrettet om sakens gang.*
- 3.1.3 *En advokat skal søke å oppnå minnelige ordninger i den utstrekning klientens interesser tilsier det.*
- 3.1.4 *En advokat skal ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse. Dette gjelder likevel ikke hvis advokaten innen rimelig tid sørger for å skaffe seg den kunnskap eller innhente den kompetanse som er nødvendig for en faglig forsvarlig utførelse av oppdraget.*
- En advokat bør ikke påta seg nye saker dersom hans øvrige arbeidspress gjør at sakene ikke kan bli behandlet med rimelig hurtighet.*
- 3.1.5 *Hvis omkostningene i forbindelse med et oppdrag må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling eller de interesser saksforholdet gjelder, skal advokaten i tide gjøre klienten oppmerksom på dette. Før en advokat engasjerer en annen advokat, sakkyndig eller andre i anledning av et oppdrag bør klientens samtykke innhentes.*
- 3.1.6 *En advokat som har påtatt seg et oppdrag, plikter å fullføre det hvis klienten ønsker dette, med mindre det viser seg :*

- at advokaten har fått feilaktig eller ufullstendige opplysninger*
- at klienten ikke vil følge advokatens råd i saken*
- at klienten ikke på anmodning betaler forskudd eller stiller sikkerhet for salær og omkostninger*
- at klienten ikke på anmodning betaler å konto regning for utført arbeid og/eller påløpte omkostninger*
- at klienten foranlediger eller medvirker til offentliggjørelse i strid med advokatens anmodning om å avstå fra en slik offentliggjørelse, eller*
- at det inntreffer slike omstendigheter at det ikke rimeligvis kan forlanges at advokaten fortsetter oppdraget.*

Før advokaten frasier seg et oppdrag, plikter han å utføre det som ikke kan utstå uten at klienten utsettes for rettstap.

3.1.7 En advokat har rett til å nekte å utlevere dokumenter som han har fått i sin besittelse i forbindelse med et oppdrag så lenge klienten ikke har dekket advokatens tilgodehavende for utlegg og salær i vedkommende sak. Det gjelder dog ikke når og så langt som tilbakeholdelsen vil medføre rettstap. Er tilgodehavendet omtvistet kan Disiplinærnemndens formann eller den han oppnevner, bestemme hvor meget av tilgodehavendet som skal dekkes, og at resten kan deponeres eller sikres på de betingelser vedkommende fastsetter.

3.1.8 En advokat skal frasi seg et oppdrag hvis han får alvorlig mistanke om at det omfatter en transaksjon som vil medføre hvitvasking av penger og klienten ikke er villig til å avstå fra gjennomføre transaksjonen.

3.2 Interessekonflikter

3.2.1 (Hovedregel)

En advokat skal ikke påta seg oppdrag hvis det som følge av oppdraget oppstår risiko for brudd på advokatens lojalitet og fortrolighet overfor klientene eller brudd på advokatens plikt til uavhengighet.

3.2.2 (Dobbeltrepresentasjon)

I samme sak må ikke en advokat rådgi, representere eller handle på vegne av to eller flere klienter hvis det foreligger eller oppstår motstridende interesser mellom dem i saken eller det er en klar risiko for dette.

3.2.3 (Klientkollisjon)

En advokat kan bare ta oppdrag for en klient mot en av advokatens øvrige klienter dersom det må anses klart ubetenkelig som følge av oppdragenes forskjellige art eller type klient. Advokaten skal underrette oppdragsgiveren om forholdet.

3.2.4 (Oppdrag mot tidligere klient)

En advokat skal være varsom med å ta oppdrag mot en tidligere klient.

Advokaten skal avstå fra å påta seg oppdrag mot en tidligere klient dersom advokatens kjennskap til den tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient eller medføre skade for den tidligere klient.

3.2.5 (Betydningen av klients samtykke)

Dersom en advokat ellers er avskåret fra å foreta handlinger eller aktiviteter for en eller flere klienter i henhold til dette punkt 3.2, skal dette bare gjelde i den utstrekning klienten eller klientene ikke har samtykket i at handlingen eller aktiviteten kan foretas.

Selv om klientene gir samtykke, er advokaten likevel avskåret fra å handle dersom hans plikt til lojalitet eller fortrolighet overfor en klient eller advokatens plikt til uavhengighet derved blir brutt.

Et samtykke fra klienten er bare gyldig dersom det er gitt på grunnlag av en henvendelse fra advokaten som gir klienten fullstendig og oppriktig opplysning om hva interessekonfliktproblemet består i.

En advokat som med klientenes uttrykkelige samtykke opptrer som megler eller voldgiftsdommer mellom to eller flere klienter med motstridende interesser, skal ikke anses for å overtre reglene i dette punkt 3.2. Dersom meglingen ikke fører til en løsning av tvisten, kan advokaten ved tvistens videre behandling ikke representere noen av partene.

3.2.6 (Reglenes anvendelse på fellesskap)

Driver en advokat virksomhet i selskap, kontorfellesskap eller lignende fellesskap, gjelder reglene i 3.2.1-3.2.5 om interessekonflikter for fellesskapet og alle dets deltagere.

3.3. Salærberegning

3.3.1 Klienten har krav på å få opplyst hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten.

3.3.2 En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta et salær på prosent- eller andelsbasis i forhold til sakens resultat eller gjenstand enten dette gjelder et pengebeløp eller annen form for vederlag.

Unntak fra denne regel kan bare finne sted i de tilfeller der lovgivningen eller offentlige forskrifter hjemler slik adgang.

3.3.3 En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta salær i form av aksjer eller andre eierandeler i selskap hvor aksjenes eller andelenes verdi vil bli påvirket av resultatet i saken. Heller ikke i andre tilfeller må det inngås avtale om en slik oppgjørsform hvis dette vil kunne påvirke advokatens frie og uavhengige stilling under utførelsen av oppdraget.

3.3.4 Hvis en advokat krever forskuddsbetaling av salær og/eller utlegg, må slik betaling ikke overstige det beløp som etter rimelig skjønn vil kunne medgå til å dekke salær og utlegg.

3.4 Rettshjelpordninger

En advokat plikter å opplyse sin klient om eksisterende muligheter for offentlig rettshjelp og rettshjelpforsikring

3.5 Klientmidler

Klientmidler skal behandles i henhold til Justisdepartementets forskrift om behandling av betrodde midler.

En advokat som blir bedt om å forvalte midler, skal ikke motta eller håndtere midler som ikke har en navngitt kilde.

3.6 Ansvarsforsikring for advokaten

Advokaten skal til en hver tid være ansvarsforsikret mot erstatningskrav som retter seg mot hans yrkesutøvelse under hensyn til hans virksomhets art og omfang.

4. ADVOKATENS FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG ANDRE KONFLIKTLØSENDE ORGANER

4.1. Opptreden overfor retten

En advokat skal opptre korrekt i forhold til prosesslovgivningen. Advokaten skal vise retten respekt og høflighet, men samtidig forsvare sin klients interesser ærlig, uten frykt og uten hensyn til egne interesser eller konsekvenser for seg eller andre. Advokaten har både rett og plikt til å utøve kritikk av retten i en sømmelig form.

4.2 Rettferdig rettergang

Enhver sak skal opplyses ved åpen og saklig bevisførsel og ved prosedyre for den samlede rett. Advokaten må ikke på noen måte søke å påvirke rettens medlemmer underhånden.

En advokat skal aldri bevisst gi uriktige eller villedende opplysninger til retten.

4.3. Aktiv innsats

En advokat plikter å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Forespørsler og henstillinger fra retten skal besvares uten unødig opphold.

4.4. Forsvarlig oppdragsmengde

Advokaten bør påse at oppdragsmengden ikke utvikler seg slik at det hindrer ham i å oppfylle et rimelig krav til tempo under saksforberedelse, eller til å kunne ta berømmelse av rettsmøter i løpende saker.

4.5 Forlikstilbud

En advokat må i en prosess ikke uten motpartens samtykke påberope seg forlikstilbud som er fremsatt av motparten eller dennes advokat, eller nevne at disse har sagt seg villig til å forlike saken. Dette gjelder enten motparten eller dennes advokat har tatt slikt forbehold eller ikke.

En advokat har alltid adgang til å påberope seg forlikstilbud som han selv har fremsatt, hvis det ikke er sluttet avtale om noe annet. Forutsetningen er dog at egne forlikstilbud fremsettes i en slik form at eventuelle forlikstilbud fra motparten eller dennes advokat ikke røpes.

4.6 Forhold til vitner og sakkyndige m.v.

En advokat har adgang til å henvende seg til enhver tredjemann som kan tenkes å ha opplysninger å gi av betydning for en sak, uansett om vedkommende allerede er oppgitt av motparten som vitne. Gjelder det vitner som har særlig tilknytning til motparten, bør henvendelse ikke skje uten at motpartens advokat er varslet på forhånd.

I tvistemål bør henvendelse til oppnevnt sakkyndig skje gjennom retten. Direkte henvendelse kan dog skje hvis det etter forholdene er ubetenkelig og en henvendelse gjennom retten byr på vanskeligheter. Retten og motparten må i så fall samtidig underrettes om henvendelsen og må også meddeles svaret.

4.7 Saker hvor advokaten kan bli ført som vitne

En advokat bør vise varsomhet med å motta verv som prosessfullmektig i en sak hvor det på forhånd må anses sannsynlig at han vil kunne bli ført som vitne i saken.

4.8 Voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer

Reglene om advokatenes forhold til domstolene fra 4.1. til 4.6. gjelder tilsvarende så langt de passer i sak for voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer.

5. FORHOLDET MELLOM ADVOKATER

5.1 Kollegial tillit

Kollegial tillit og samarbeid mellom advokater er nødvendig så vel i klientenes interesse som for å unngå unødige tvister.

Overfor kolleger skal en advokat alltid opptre med den hensynsfullhet og imøtekommenhet som er forenlig med klientens interesse.

5.2 Henvisningshonorar

En advokat skal verken av advokater eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en klient. Advokaten skal heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en klient til seg.

5.3 Henvendelser til motpart

En advokat skal ikke henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i den sak henvendelsen gjelder, uten at sterke grunner taler for det og det ikke har vært mulig å få kontakt med advokaten, som snarest skal orienteres om henvendelsen og grunnen til den.

5.4 Tvist mellom advokater

Hvis en advokat finner at en kollega har handlet i strid med regler for god advokat-skikk, skal han gjøre kollegaen oppmerksom på dette. Kritikkk av kollegers arbeid må være saklig og korrekt. Tvister mellom advokater av yrkesmessig karakter bør søkes løst i minnelighet. Rettssak om forhold som nevnt ovenfor mot utenlandsk kollega bør ikke innledes før de respektive advokatorganisasjonene er blitt orientert og har hatt mulighet for å bidra til en løsning av tvisten.

5.5 Utilbørlig påvirkning

En advokat må ikke reise spørsmål om ansvar for en kollega, for derved å søke å influere på hans forsvarlige ivaretagelse av en klients tarv.

5.6 Opplæring

For å opprettholde og styrke advokatstandens faglige og etiske standard plikter en advokat å sørge for at hans ansatte medhjelpere får nødvendig opplæring og utviklingsmuligheter.

5.7 Fullmektig

Mellom advokat og fullmektig uten egen advokatbevilling skal det være et reelt ansettelsesforhold. Fullmektigen skal arbeide på prinsipalens kontor. Det skal foreligge et skriftlig kontraktsforhold hvor fullmektigen bl.a. sikres en fast rimelig avlønning. Prinsipalen må føre tilsyn med fullmektigens virksomhet, og sørge for at han får en forsvarlig veiledning i sitt arbeid.

5.8 Skifte av advokat

En advokat som engasjeres for å representere en klient til erstatning for en annen advokat i en bestemt sak, skal påse at klienten har underrettet den andre advokaten om dette, eventuelt selv gi slik underretning. Dersom klientens interesser krever at

det iverksettes hastetiltak, må slik underretning skje snarest mulig etter at slike tiltak er gjennomført.

5.9 Ansvar for honorar til utenlandsk advokat

Når en advokat ikke begrenser seg til å anbefale en annen advokat eller til å introdusere ham til klienten, men selv engasjerer en utenlandsk advokat til en bestemt sak eller søker hans råd, blir han personlig forpliktet, selv om klienten er insolvent, til å betale den utenlandske advokats honorar og utlegg. Advokatene kan imidlertid ved engasjementets begynnelse avtale særordninger i slike saker. Dessuten kan den advokat som har engasjert en annen, til enhver tid begrense sitt personlige ansvar til størrelsen av det honorar og utlegg som er påløpt frem til det tidspunkt han meddeler den andre advokat at han ikke lenger påtar seg ansvar.

6. REGLER FOR ADVOKATVIRKSOMHET OVER LANDEGRENSENE

6.1 Forholdet til CCBE Code of Conduct

En norsk advokat som driver virksomhet over landegrensene innenfor EØS-området, er bundet av CCBE Code of Conduct, vedtatt 28. november 1998 av CCBE og akseptert av Den Norske Advokatforening 18. juni 1999.

SAMMENLIGNING MELLOM GJELDENE REGLER OG ETIKKUTVALGETS FORSLAG

NÅGJELDENE REGLER

FORSLAG

1. INNLEDNING

1. INNLEDNING

Reglenes formål

Reglenes formål

Regler for god advokatskikk har som formål å sikre at advokatvirksomhet utføres etter etiske prinsipper som er grunnlag for advokatens virke i alle siviliserte rettssamfunn. Brudd på reglene er grunnlag for disiplinære følger for advokaten.

Regler for god advokatskikk har som formål å sikre at advokatvirksomhet utføres etter etiske prinsipper som er grunnlag for advokatens virke i alle siviliserte rettssamfunn. Brudd på reglene er grunnlag for disiplinære følger for advokaten.

1.2 Advokatens oppgave

1.2 Advokatens oppgave

En advokats oppgave er å fremme rett og hindre urett.

En advokats oppgave er å fremme rett og hindre urett.

Advokaten plikter innenfor lovens ramme og etter beste evne å ivareta sine klienters interesser. Det skal skje uten tanke på personlig fordel eller risiko, politisk oppfatning, rase, religion eller utenforliggende hensyn.

Advokaten plikter innenfor lovens ramme og etter beste evne å ivareta sine klienters interesser. Det skal skje uten tanke på personlig fordel eller risiko, politisk oppfatning, rase, religion eller utenforliggende hensyn.

Advokaten bør ikke identifisere seg med sin klient og har krav på ikke å bli identifisert med de standpunkter han forfekter for sin klient og de interesser klienten har.

Advokaten bør ikke identifisere seg med sin klient og har krav på ikke å bli identifisert med de standpunkter han forfekter for sin klient og de interesser klienten har.

Advokaten plikter både å være rådgiver og talsmann for sin klient.

Advokaten plikter både å være rådgiver og talsmann for sin klient.

Advokaten avgjør selv om han vil påta seg et oppdrag.

Advokaten avgjør selv om han vil påta seg et oppdrag.

1.3 Advokatens opptreden

1.3 Advokatens opptreden

En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt. Advokaten må unngå en opptreden som er egnet til å skade standens og yrkets

En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt. Advokaten må unngå en opptreden som er egnet til å skade standens og yrkets

anseelse.

2. ALMINNELIGE PRINSIPPER

2.1 Uavhengighet

2.1.1

For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra.

2.1.2

En advokat må ikke påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan komme i konflikt med klientens interesser eller ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.

En advokat må ikke gjøre seg økonomisk interessert i utfallet av et oppdrag ved at klientens krav eller en del av dette overtas av advokaten. Advokaten må ikke påta seg kausjon for klienten. En advokat som representerer egne økonomiske interesser helt eller delvis – plikter å gjøre sine medkontrahenter og andre interesserte oppmerksom på dette.

anseelse.

2. ALMINNELIGE PRINSIPPER

2.1 Uavhengighet

2.1.1

For å leve opp til forpliktelsene som en advokat påtar seg, er det nødvendig at han er uavhengig slik at hans råd og handlinger ikke påvirkes av uvedkommende hensyn. Især er det påkrevet at han ikke lar seg påvirke av egne personlige interesser eller press utenfra. Det er like nødvendig for tilliten til rettssystemet at advokaten er uavhengig som at dommeren er upartisk. Advokaten må derfor unngå at hans uavhengighet svekkes, og han må ikke gå på akkord med sin profesjonelle standard for å tekkes sin klient, retten eller tredjemann.

2.1.2

En advokat må ikke påta seg oppdrag hvor hans personlige økonomiske interesser kan komme i konflikt med klientens interesser eller ha innflytelse på hans frie og uavhengige stilling som advokat.

En advokat må ikke påta seg oppdrag som gjelder et selskap hvor advokaten har eller vil kunne få eierinteresser hvis hans stilling som fri og uavhengig advokat vil kunne bli påvirket av eierinteressene.

En advokat må ikke gjøre seg økonomisk interessert i utfallet av et oppdrag ved at klientens krav eller en del av dette overtas av advokaten. Advokaten må ikke påta seg kausjon for klienten. En advokat som representerer egne økonomiske interesser, helt eller delvis, plikter å gjøre sine medkontrahenter og andre interesserte oppmerksom på dette.

2.1.3

En advokat må ikke organisere sin virksomhet på en måte som medfører at han ikke fritt og uavhengig kan rådgi og bistå sine klienter

eller slik at hans uavhengighet på annen måte blir svekket.

2.2 Tillitsforhold

I sin virksomhet er advokaten avhengig av tillit som bare kan oppnås når advokatens hederlighet og integritet er hevet over tvil.

2.3 Taushetsplikt – diskresjonsplikt

En advokat er overensstemmende med lovgivningens bestemmelser pliktig til å iaktta taushet om forhold som er betrodd advokaten.

Opplysninger advokaten får i sitt virke som advokat skal behandles med diskresjon også når de ikke omfattes av hans rettslige taushetsplikt. Diskresjonsplikten er ikke tidsbegrenset.

Samme plikt skal innskjerpes overfor kompanjonger, personale og enhver person som er engasjert av advokaten i forbindelse med hans advokatvirksomhet.

2.4 Advokaters reklame og forhold til media

2.4.1

En advokats reklame skal i form og innhold

2.2 Tillitsforhold

I sin virksomhet er advokaten avhengig av tillit som bare kan oppnås når advokatens hederlighet og integritet er hevet over tvil.

2.3 Fortrolighet

2.3.1.

Det er av sentral betydning for advokatens virksomhet at klienter og andre kan gi advokaten opplysninger som advokaten er forpliktet til ikke å meddele videre. Advokatens plikt til å behandle opplysningene fortrolig, er en nødvendig forutsetning for tillit og er således en grunnleggende og overordnet rett og plikt for advokaten.

Advokatens plikt til å bevare taushet om opplysninger han mottar, fremmer rettspleien så vel som klientens interesser og har derfor krav på en særlig beskyttelse fra statens side.

2.3.2

En advokat skal overholde den taushetsplikt som han er pålagt gjennom lovgivningen.

Opplysninger advokaten blir kjent med i sitt virke som advokat, må behandles fortrolig også når opplysningene ikke omfattes av hans lovbestemte taushetsplikt. Plikten til fortrolighet er ikke tidsbegrenset.

2.3.3

Advokaten skal kreve at fullmektiger, personale og enhver person som han engasjerer i forbindelse med advokatvirksomheten, overholder den samme taushets- og fortrolighetsplikt.

2.4 Advokaters reklame og forhold til media

2.4.1

En advokats reklame skal i form og innhold

være saklig og korrekt og følgelig ikke inneholde noe som er uriktig, misvisende eller villedende.

Det er tillatt å fremheve en eller flere grener av advokatvirksomheten under forutsetning av at advokaten har særskilt innsikt og erfaring innen vedkommende felt.

Advokatene bør medvirke til å fremme objektiv informasjon om sitt yrke på en slik måte at dette kommer advokatstanden og det rettssøkende publikum til gode.

2.4.2

En advokat plikter ved enhver omtale av rettssaker å ta tilbørlig hensyn til partenes interesser og domstolens verdighet, herunder hindre faren for påvirkning av dommere, lagrette og vitner. Advokaten skal vise særskilt tilbakeholdenhet når det gjelder mediaomtale av forestående eller verserende rettssaker der han selv er eller har vært engasjert.

I ethvert tilfelle der en advokat uttaler seg i en sak der han har eller har hatt oppdrag, må det gjøres uttrykkelig oppmerksom på dette.

3. FORHOLDET TIL KLIENTEN

3.1 Aksept og avslutning av oppdrag

3.1.1

En advokat må ikke påta seg oppdrag uten etter anmodning direkte fra klienten, fra en annen advokat på en klients vegne eller fra et kompetent organ

3.1.2

En advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og

være saklig og korrekt og følgelig ikke inneholde noe som er uriktig, misvisende eller villedende.

Det er tillatt å fremheve en eller flere grener av advokatvirksomheten under forutsetning av at advokaten har særskilt innsikt og erfaring innen vedkommende felt.

Advokatene bør medvirke til å fremme objektiv informasjon om sitt yrke på en slik måte at dette kommer advokatstanden og det rettssøkende publikum til gode.

2.4.2

En advokat plikter ved enhver omtale av rettssaker å ta tilbørlig hensyn til partenes interesser og domstolens verdighet, herunder hindre faren for påvirkning av dommere, lagrette og vitner. Advokaten skal vise særskilt tilbakeholdenhet når det gjelder mediaomtale av forestående eller verserende rettssaker der han selv er eller har vært engasjert.

I ethvert tilfelle der en advokat uttaler seg i en sak der han har eller har hatt oppdrag, må det gjøres uttrykkelig oppmerksom på dette.

3. FORHOLDET TIL KLIENTEN

3.1 Aksept og avslutning av oppdrag

3.1.1

En advokat må ikke påta seg oppdrag uten etter anmodning direkte fra klienten, fra en annen advokat på en klients vegne eller fra et kompetent organ

Ved ethvert oppdrag som en advokat mottar, skal advokaten undersøke identiteten til klienten, eller til mellommannen for klienten, som advokaten opptrer på vegne av.

3.1.2

En advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og

påpasselig. Advokaten er personlig ansvarlig for å utføre de oppgaver han påtar seg. Han skal holde klienten underrettet om sakens gang.

3.1.3

En advokat skal søke å oppnå minnelige ordninger i den utstrekning klientens interesser tilsier det.

3.1.4

En advokat bør ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse dersom han ikke kan samrå seg med en kvalifisert kollega.

En advokat bør ikke påta seg nye saker dersom hans øvrige arbeidspress gjør at sakene ikke kan bli behandlet med rimelig hurtighet.

3.1.5

Hvis omkostningene i forbindelse med et oppdrag må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling eller de interesser saksforholdet gjelder, skal advokaten i tide gjøre klienten oppmerksom på dette. Før en advokat engasjerer en annen advokat, sakkyndig eller andre i anledning av et oppdrag bør klientens samtykke innhentes.

3.1.6

En advokat som har påtatt seg et oppdrag, plikter å fullføre det hvis klienten ønsker dette, med mindre det viser seg:

- at advokaten har fått feilaktig eller ufullstendige opplysninger
- at klienten ikke vil følge advokatens råd i saken
- at klienten ikke på anmodning betaler forskudd eller stiller sikkerhet for salær og omkostninger
- at klienten foranlediger eller medvirker til

påpasselig. Advokaten er personlig ansvarlig for å utføre de oppgaver han påtar seg. Han skal holde klienten underrettet om sakens gang.

3.1.3

En advokat skal søke å oppnå minnelige ordninger i den utstrekning klientens interesser tilsier det.

3.1.4

En advokat skal ikke påta seg et oppdrag når han vet eller bør vite at han mangler den nødvendige kompetanse. Dette gjelder likevel ikke hvis advokaten innen rimelig tid sørger for å skaffe seg den kunnskap eller innhente den kompetanse som er nødvendig for en faglig forsvarlig utførelse av oppdraget.

En advokat bør ikke påta seg nye saker dersom hans øvrige arbeidspress gjør at sakene ikke kan bli behandlet med rimelig hurtighet.

3.1.5

Hvis omkostningene i forbindelse med et oppdrag må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling eller de interesser saksforholdet gjelder, skal advokaten i tide gjøre klienten oppmerksom på dette. Før en advokat engasjerer en annen advokat, sakkyndig eller andre i anledning av et oppdrag bør klientens samtykke innhentes.

3.1.6

En advokat som har påtatt seg et oppdrag, plikter å fullføre det hvis klienten ønsker dette, med mindre det viser seg:

- at advokaten har fått feilaktig eller ufullstendige opplysninger
- at klienten ikke vil følge advokatens råd i saken
- at klienten ikke på anmodning betaler forskudd eller stiller sikkerhet for salær og omkostninger
- at klienten ikke på anmodning betaler å

offentliggjørelse i strid med advokatens anmodning om å avstå fra slik offentliggjørelse, eller
at det inntreffer slike omstendigheter at det ikke rimeligvis kan forlanges at advokaten fortsetter oppdraget.

Før advokaten frasier seg et oppdrag, plikter han å utføre det som ikke kan utstå uten at klienten utsettes for rettstap.

3.1.7

En advokat har rett til å nekte å utlevere dokumenter som han har fått i sin besittelse i forbindelse med et oppdrag så lenge klienten ikke har dekket advokatens tilgodehavende for utlegg og salær i vedkommende sak. Det gjelder dog ikke når og så langt som tilbakeholdelsen vil medføre rettstap. Er tilgodehavendet omtvistet kan Disiplinærnemndens formann eller den han oppnevner, bestemme hvor meget av tilgodehavendet som skal dekkes, og at resten kan deponeres eller sikres på de betingelser vedkommende fastsetter.

3.2 Interessekonflikter

3.2.1

En advokat skal avstå fra å påta seg oppdrag hvis det dermed oppstår risiko for brudd på advokatens lojalitets- og diskresjonsplikt eller uavhengighet.

3.2.2 (Dobbeltrepresentasjon)

I samme sak må ikke en advokat rådgi,

konto regning for utført arbeid og/eller påløpte omkostninger
at klienten foranlediger eller medvirker til offentliggjørelse i strid med advokatens anmodning om å avstå fra slik offentliggjørelse, eller
at det inntreffer slike omstendigheter at det ikke rimeligvis kan forlanges at advokaten fortsetter oppdraget.

Før advokaten frasier seg et oppdrag, plikter han å utføre det som ikke kan utstå uten at klienten utsettes for rettstap.

3.1.7

En advokat har rett til å nekte å utlevere dokumenter som han har fått i sin besittelse i forbindelse med et oppdrag så lenge klienten ikke har dekket advokatens tilgodehavende for utlegg og salær i vedkommende sak. Det gjelder dog ikke når og så langt som tilbakeholdelsen vil medføre rettstap. Er tilgodehavendet omtvistet kan Disiplinærnemndens formann eller den han oppnevner, bestemme hvor meget av tilgodehavendet som skal dekkes, og at resten kan deponeres eller sikres på de betingelser vedkommende fastsetter.

3.1.8

En advokat skal frasi seg et oppdrag hvis han får alvorlig mistanke om at det omfatter en transaksjon som vil medføre hvitvasking av penger og klienten ikke er villig til å avstå fra å gjennomføre transaksjonen.

3.2 Interessekonflikter

3.2.1 (Hovedregel)

En advokat skal ikke påta seg oppdrag hvis det som følge av oppdraget oppstår risiko for brudd på advokatens lojalitet og fortrolighet overfor klientene eller brudd på advokatens plikt til uavhengighet.

3.2.2 (Dobbeltrepresentasjon)

I samme sak må ikke en advokat rådgi, representere eller handle på vegne av to eller

representere eller handle på vegne av to eller flere klienter hvis klientene har motstridende interesser i saken eller det er en klar risiko for dette.

Advokaten kan likevel ta felles oppdrag for to eller flere klienter med motstridende interesser i en og samme sak med henblikk på å finne en løsning. Dersom han har representert eller representerer en eller flere av klientene, skal det opplyses om det. Før advokaten påtar seg et oppdrag av denne art, skal klientene på forhånd orienteres om de foreliggende konfliktmuligheter. Dersom fellesoppdraget ikke fører til at saken blir løst, kan advokaten ved sakens videre behandling ikke representere noen av partene.

3.2.2 (Klientkollisjon)

Utenfor samme sak kan en advokat bare ta oppdrag for en klient mot en av advokatens øvrige klienter dersom sistnevnte ikke motsetter seg det, eller det må ansees klart ubetenkelig p.g.a. oppdragenes forskjellige art eller type klient. Advokaten skal underrette begge parter om forholdet.

3.2.3 (Oppdrag mot tidligere klient)

En advokat skal være varsom med å ta oppdrag mot en tidligere klient.

Advokaten skal avstå fra å påta seg oppdrag hvis advokatens kjennskap til tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient eller medføre skade for den tidligere klient.

3.2.5

Når advokaten driver advokatvirksomhet i selskap eller kontorfellesskap gjelder reglene om interessekonflikt for fellesskapet og dets deltagere.

flere klienter hvis det foreligger eller oppstår motstridende interesser mellom dem i saken eller det er en klar risiko for dette.

3.2.2 (Klientkollisjon)

En advokat kan bare ta oppdrag for en klient mot en av advokatens øvrige klienter dersom det må ansees klart ubetenkelig som følge av oppdragenes forskjellige art eller type klient. Advokaten skal underrette oppdragsgiveren om forholdet.

3.2.3 (Oppdrag mot tidligere klient)

En advokat skal være varsom med å ta oppdrag mot en tidligere klient.

Advokaten skal avstå fra å påta seg oppdrag mot en tidligere klient dersom advokatens kjennskap til den tidligere klients forhold vil kunne brukes til urettmessig fordel for den nye klient eller medføre skade for den tidligere klient.

3.2.5 (Betydningen av klients samtykke)

Dersom en advokat ellers er avskåret fra å foreta handlinger eller aktiviteter for en eller flere klienter i henhold til dette punkt 3.2, skal dette bare gjelde i den utstrekning klienten eller klientene ikke har samtykket i at handlingen eller aktiviteten kan foretas.

Selv om klientene gir samtykke, er advokaten likevel avskåret fra å handle dersom hans

plikt til lojalitet eller fortrolighet overfor en klient eller advokatens plikt til uavhengighet derved blir brutt.

Et samtykke fra klienten er bare gyldig dersom det er gitt på grunnlag av en henvendelse fra advokaten som gir klienten fullstendig og oppriktig opplysning om hva interessekonfliktproblemet består i.

En advokat som med klientenes uttrykkelige samtykke opptrer som megler eller voldgiftsdommer mellom to eller flere klienter med motstridende interesser, skal ikke anses for å overtre reglene i dette punkt 3.2. Dersom meglingen ikke fører til en løsning av tvisten, kan advokaten ved tvistens videre behandling ikke representere noen av partene.

3.2.6 (Reglenes anvendelse på fellesskap)
Driver en advokat virksomhet i selskap, kontorfellesskap eller lignende fellesskap, gjelder reglene i 3.2.1-3.2.5 om interessekonflikter for fellesskapet og alle dets deltagere.

3.3 Salærberegning

3.3.1

Klienten har krav på å få opplyst hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten

3.3.2

En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta et salær på prosent- eller andelsbasis i forhold til sakens resultat eller gjenstand enten dette gjelder et pengebeløp eller annen form for vederlag.

Unntak fra denne regel kan bare finne sted i de tilfeller der lovgivningen eller offentlige forskrifter hjemler slik adgang.

3.3.3

Hvis en advokat krever å konto betaling av

3.3 Salærberegning

3.3.1

Klienten har krav på å få opplyst hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten

3.3.2

En advokat må ikke inngå avtale med klienter eller andre om at han skal motta et salær på prosent- eller andelsbasis i forhold til sakens resultat eller gjenstand enten dette gjelder et pengebeløp eller annen form for vederlag.

Unntak fra denne regel kan bare finne sted i de tilfeller der lovgivningen eller offentlige forskrifter hjemler slik adgang.

3.3.3

En advokat må ikke inngå avtale med

salær og/eller utlegg, må slik betaling ikke overstige det beløpet som etter rimelig skjønn vil kunne medgå til å dekke salær og utlegg.

3.4. Rettshjelpordninger

En advokat plikter å opplyse sin klient om eksisterende muligheter for offentlig rettshjelp og rettshjelpforsikring.

3.5 Klientmidler

Klientmidler skal behandles i henhold til Justisdepartementets forskrift om behandling av betrodd midler.

3.6 Ansvarsforsikring for advokaten

Advokaten skal til enhver tid være ansvarsforsikret mot erstatningskrav som retter seg mot hans yrkesutøvelse under hensyn til hans virksomhets art og omfang.

4. ADVOKATENS FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG OFFENTLIGE MYNDIGHETER

4.1

En advokat skal opptre korrekt i forhold til prosesslovgivningen og vise respekt for

klienter eller andre om at han skal motta salær i form av aksjer eller andre eierandeler i selskap hvor aksjenes eller andelenes verdi vil bli påvirket av resultatet i saken. Heller ikke i andre tilfeller må det inngås avtale om en slik oppgjørsform hvis dette vil kunne påvirke advokatens frie og uavhengige stilling under utførelsen av oppdraget.

3.3.4

Hvis en advokat krever forskuddsbetaling av salær og/eller utlegg, må slik betaling ikke overstige det beløpet som etter rimelig skjønn vil kunne medgå til å dekke salær og utlegg.

3.4 Rettshjelpordninger

En advokat plikter å opplyse sin klient om eksisterende muligheter for offentlig rettshjelp og rettshjelpforsikring.

3.5 Klientmidler

Klientmidler skal behandles i henhold til Justisdepartementets forskrift om behandling av betrodd midler.

En advokat som blir bedt om å forvalte midler skal ikke motta eller håndtere midler som ikke har en navngitt kilde.

3.6 Ansvarsforsikring for advokaten

Advokaten skal til enhver tid være ansvarsforsikret mot erstatningskrav som retter seg mot hans yrkesutøvelse under hensyn til hans virksomhets art og omfang.

4. ADVOKATENS FORHOLD TIL DOMSTOLENE OG ANDRE KONFLIKTLØSENDE ORGANER

4.1 Opptreden overfor retten

En advokat skal opptre korrekt i forhold til prosesslovgivningen. Advokaten skal vise

retten og domstolene. Innenfor disse rammer bør advokaten vise en frimodig og selvstendig holdning overfor retten. Advokaten har således både rett og plikt til å utøve nødvendig kritikk av retten i en sømmelig form.

4.2

Enhver sak skal opplyses ved åpen og saklig bevisførsel og ved prosedyre for den samlede rett. Advokaten må ikke på noen måte søke å påvirke rettens medlemmer underhånden.

4.3

Som prosessfullmektig eller i annen egenskap plikter en advokat å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Forespørsler og henstillinger fra retten skal besvares uten unødig opphold.

4.4

Advokaten bør påse at hans oppdragsmengde ikke kommer i motstrid til hensynet til å oppfylle et rimelig krav til tempo under saksforberedelse, eller til å kunne ta berømmelse av rettsmøter i løpende saker.

4.5

En advokat må i en prosess ikke uten motpartens samtykke påberope seg forlikstilbud som er fremsatt av motparten eller dennes advokat, eller nevne at disse har sagt seg villig til å forlike saken. Dette gjelder enten motparten eller dennes advokat har tatt slikt forbehold eller ikke.

En advokat har alltid adgang til å påberope seg forlikstilbud som han selv har fremsatt, hvis det ikke er sluttet avtale om noe annet. Forutsetningen er dog at egne forlikstilbud

retten respekt og høflighet, men samtidig forsvare sin klients interesser ærlig, uten frykt og uten hensyn til egne interesser eller konsekvenser for seg eller andre. Advokaten har både rett og plikt til å utøve kritikk av retten i en sømmelig form.

4.2 Rettferdig rettergang

Enhver sak skal opplyses ved åpen og saklig bevisførsel og ved prosedyre for den samlede rett. Advokaten må ikke på noen måte søke å påvirke rettens medlemmer underhånden.

En advokat skal aldri bevisst gi uriktige eller villedende opplysninger til retten.

4.3 Aktiv innsats

En advokat plikter å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Forespørsler og henstillinger fra retten skal besvares uten unødig opphold.

4.4 Forsvarlig oppdragsmengde

Advokaten bør påse at oppdragsmengden ikke utvikler seg slik at det hindrer ham i å oppfylle et rimelig krav til tempo under saksforberedelse, eller til å kunne ta berømmelse av rettsmøter i løpende saker.

4.5 Forlikstilbud

En advokat må i en prosess ikke uten motpartens samtykke påberope seg forlikstilbud som er fremsatt av motparten eller dennes advokat, eller nevne at disse har sagt seg villig til å forlike saken. Dette gjelder enten motparten eller dennes advokat har tatt slikt forbehold eller ikke.

En advokat har alltid adgang til å påberope seg forlikstilbud som han selv har fremsatt, hvis det ikke er sluttet avtale om noe annet. Forutsetningen er dog at egne forlikstilbud

fremsettes i en slik form at eventuelle forlikstilbud fra motparten eller dennes advokat ikke røpes.

4.6.

En advokat har adgang til å henvende seg til enhver tredjemann som kan tenkes å ha opplysninger å gi av betydning for en sak, uansett om vedkommende allerede er oppgitt av motparten som vitne. Gjelder det vitner som har særlig tilknytning til motparten, bør henvendelse ikke skje uten at motpartens advokat er varslet på forhånd.

I tvistemål bør henvendelse til oppnevnt sakkyndig skje gjennom retten. Direkte henvendelse kan dog skje hvis det etter forholdene er ubetenkelig og en henvendelse gjennom retten byr på vanskeligheter. Retten og motparten må i så fall samtidig underrettes om henvendelsen og må også meddeles svaret.

4.7

En advokat bør vise varsomhet med å motta verv som prosessfullmektig i en sak hvor det på forhånd må ansees sannsynlig at han vil kunne bli ført som vitne i saken.

4.8

Reglene om advokatenes forhold til retten og domstolene fra 4.1 til 4.6 gjelder tilsvarende så langt det passer i sak for voldgiftsrett, andre konfliktløsende organer og overfor forvaltningen og myndighetene.

5. FORHOLDET MELLOM ADVOKATER

5.1

Kollegial tillit og samarbeid mellom

fremsettes i en slik form at eventuelle forlikstilbud fra motparten eller dennes advokat ikke røpes.

4.6. Forhold til vitner og sakkyndige m.v.

En advokat har adgang til å henvende seg til enhver tredjemann som kan tenkes å ha opplysninger å gi av betydning for en sak, uansett om vedkommende allerede er oppgitt av motparten som vitne. Gjelder det vitner som har særlig tilknytning til motparten, bør henvendelse ikke skje uten at motpartens advokat er varslet på forhånd.

I tvistemål bør henvendelse til oppnevnt sakkyndig skje gjennom retten. Direkte henvendelse kan dog skje hvis det etter forholdene er ubetenkelig og en henvendelse gjennom retten byr på vanskeligheter. Retten og motparten må i så fall samtidig underrettes om henvendelsen og må også meddeles svaret.

4.7 Saker hvor advokaten kan bli ført som vitne

En advokat bør vise varsomhet med å motta verv som prosessfullmektig i en sak hvor det på forhånd må ansees sannsynlig at han vil kunne bli ført som vitne i saken.

4.8 Voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer

Reglene om advokatenes forhold til domstolene fra 4.1 til 4.6 gjelder tilsvarende så langt de passer i sak for voldgiftsrett og andre konfliktløsende organer.

5 FORHOLDET MELLOM ADVOKATER

5.1 Kollegial tillit

Kollegial tillit og samarbeid mellom

advokater er nødvendig så vel i klientenes interesse som for å unngå unødige tvister.

Overfor kolleger skal en advokat alltid opptre med den hensynsfullhet og imøtekommenhet som er forenlig med klientens interesse.

5.2

En advokat må verken av advokater eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en klient. Advokaten må heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en klient til seg.

5.3

En advokat må ikke henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i det spørsmål henvendelsen gjelder, uten at sterke grunner taler for det og det ikke har vært mulig å få kontakt med advokaten som snarest orienteres om henvendelsen og grunnen for den.

5.4

Hvis en advokat finner at en kollega har handlet i strid med regler for god advokatskikk, skal han gjøre kollegaen oppmerksom på dette. Kritikkk av kollegers arbeid må være saklig og korrekt. Tvister mellom advokater bør søkes løst i minnelighet.

5.5

En advokat må ikke reise spørsmål om ansvar for en kollega, for derved å søke å influere på hans forsvarlige ivaretagelse av

advokater er nødvendig så vel i klientenes interesse som for å unngå unødige tvister.

Overfor kolleger skal en advokat alltid opptre med den hensynsfullhet og imøtekommenhet som er forenlig med klientens interesse.

5.2 Henvisningshonorar

En advokat skal verken av advokater eller andre kreve eller motta noen form for honorar eller vederlag for å henvise eller anbefale en klient. Advokaten skal heller ikke betale noen form for honorar eller vederlag for å få henvist en klient til seg.

5.3 Henvendelser til motpart

En advokat skal ikke henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i den sak henvendelsen gjelder, uten at sterke grunner taler for det og det ikke har vært mulig å få kontakt med advokaten, som snarest skal orienteres om henvendelsen og grunnen til den.

5.4 Tvist mellom advokater

Hvis en advokat finner at en kollega har handlet i strid med regler for god advokatskikk, skal han gjøre kollegaen oppmerksom på dette. Kritikkk av kollegers arbeid må være saklig og korrekt. Tvister mellom advokater av yrkesmessig karakter bør søkes løst i minnelighet. Rettssak om forhold som nevnt ovenfor mot utenlandsk kollega bør ikke innledes før de respektive advokatorganisasjonene er blitt orientert og har hatt mulighet for å bidra til en løsning av tvisten.

5.5 Utilbørlig påvirkning

En advokat må ikke reise spørsmål om ansvar for en kollega, for derved å søke å influere på hans forsvarlige ivaretagelse av

en klients tarv.

5.6

For å opprettholde og styrke advokatstandens faglige og etiske standard plikter en advokat å sørge for at hans ansatte medhjelpere får nødvendig opplæring og utviklingsmuligheter.

5.7

Mellom advokat og fullmektig uten egen advokatbevilling skal det være et reelt ansettelsesforhold. Fullmektigen skal arbeide på prinsipalens kontor. Det skal foreligge et skriftlig kontraktsforhold hvor fullmektigen bl.a. sikres en fast rimelig avlønning. Prinsipalen må føre tilsyn med fullmektigens virksomhet, og sørge for at han får en forsvarlig veiledning i sitt arbeid.

en klients tarv.

5.6 Opplæring

For å opprettholde og styrke advokatstandens faglige og etiske standard plikter en advokat å sørge for at hans ansatte medhjelpere får nødvendig opplæring og utviklingsmuligheter.

5.7 Fullmektig

Mellom advokat og fullmektig uten egen advokatbevilling skal det være et reelt ansettelsesforhold. Fullmektigen skal arbeide på prinsipalens kontor. Det skal foreligge et skriftlig kontraktsforhold hvor fullmektigen bl.a. sikres en fast rimelig avlønning. Prinsipalen må føre tilsyn med fullmektigens virksomhet, og sørge for at han får en forsvarlig veiledning i sitt arbeid.

5.8 Skifte av advokat

En advokat som engasjeres for å representere en klient til erstatning for en annen advokat i en bestemt sak, skal påse at klienten har underrettet den andre advokaten om dette, eventuelt selv gi slik underretning. Dersom klientens interesser krever at det iverksettes hastetiltak, må slik underretning skje snarest mulig etter at slike tiltak er truffet.

5.9 Ansvar for honorar til utenlandsk klient

Når en advokat ikke begrenser seg til å anbefale en annen advokat eller til å introdusere ham til klienten, men selv engasjerer en utenlandsk advokat til en bestemt sak eller søker hans råd, blir han personlig forpliktet, selv om klienten er insolvent, til å betale den utenlandske advokats honorar og utlegg. Advokatene kan imidlertid ved engasjementets begynnelse avtale særordninger i slike saker. Dessuten kan den advokat som har engasjert en annen, til enhver tid begrense sitt personlige ansvar

til størrelsen av det honorar og utlegg som er påløpt frem til det tidspunkt han meddeler den andre advokat at han ikke lenger påtar seg ansvar.

6. REGLER FOR ADVOKATVIRKSOMHET OVER LANDEGRENSENE

6.1 Forholdet til CCBE Code of Conduct

En norsk advokat som driver virksomhet over landegrensene innenfor EØS-området, er bundet av CCBE Code of Conduct, vedtatt 24. november 1998 av CCBE og akseptert 18. juni 1999 av Den Norske Advokatforening.